

игъэпэжу

2-нэ нап.

Дамыгъэ лъапІэр

2-нэ нап.

3-нэ нап.

Шыхухэм фІыуэ

4-нэ нап. ≥

Nº98 (24.380) 2022 гъэм шыщхьэуІум (августым) и 18, махуэку

Тхьэмахуэм щэ къыдок!

• И уасэр зы тумэнщ

дахэ?!

Хэт и къафэ нэхъ

Совет Союзым и ЛІыхъужь Къардэн Къу. Л. и фэеплъыр игъащІэкІэ хъумэным и

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и Указ

Совет Союзым и Ліыхъужь Къардэн Къу. Л. и фэеплъыр игъащіэкіэ хъумэн мурадкіэ, «Тхыдэ къэхъукъащіэхэм, апхуэдэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и пащхьэ лэеляещые в мехухыц ели вкех едшенф или вынаты ерипправности в сухществыем хъумэным и ІуэхукІэ» 2012 гъэм дыгъэгъазэм и 18-м къащта Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Закон №94-РЗ-м и 7-нэ статьям и Іыхьэ 1-м ипкъ иткІэ унафэ сощІ:

1. Совет Союзым и ЛІыхъужь Къардэн Къубатий Лэкъумэн и къуэм и фэеплъ пхъэбгъур Налшык къалэ Кулиевым и цІэр зезыхьэ и уэрамым тет унэ №3-м кІэрылъхьэн. 2. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм хуэгъэувын мы Указым къыщыгъзува къалэнхэр гъззэщІзным пыщІа къызэгъэпэщыныгъэ Іуэхухэр зэфІигъэкІыну. 3. Мы Указыр зэрагъэзащіэм кіэлъыплъыну и пщэ илъхьэн Къэбэрдей-Балъкъэр Рес-

> Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и КІУЭКІУЭ Казбек

Налшык къалэ 2022 гъэм шыщхьэуІум и 15-м

«Сабийр еджапІэм хуэгъэхьэзыр» еджапіэм хуэгъэхьэзыр» зыфіаща псапащіэ Іуэхур иджыри щокіуэкі.

КъБР-м Волонтёр зэщІэхъееныгъэм зиужьынымкІэ и щІыналъэ центрым и унафэщ Асыкинэ Татьянэ зэрыжијамкјэ, псапащјэ јуэхур Къэбэрдей-Балъкъэрым и къалэхэми, и щІыналъэхэми къыщызэрагъэпэшаш, сабийхэр шІэтІысхьэжа нэужь, зыхуэныкъуэну Іэмэпсымэхэр, зэреджэну хьэпшыпхэр, ахъшэр щызэхуахьэс щІыпІэхэр къыщызэlvахаш.

Къэбэрдей-Балъкъэр

«Сабийр

Республикэм

Къыхэгъэщын хуейщ щытыкІэ гугъум ихуа бынунагъуэшхуэхэм зыщІагъэкъуэну хуейхэм я бжыгъэм махуэ къэс зэрыхэхъуэр, щхьэж хузэф экікіэ сабийхэр гъэ еджэгъуэщІэм зэпэщу щІрагъэдзэжыным зэрыхуепІэщІэкІыр. Псалъэм и хьэтыркІэ, иужьрей тхьэмахуитым псапащіэ Іуэхум щІэгъэкъуэнышхуэ къахуэхъуащ КъБР-м ЩІы анэхэмрэ, къекІуалІэ сабийхэм я адэ- ектхэмкІэ

«УхуакІуэ-Къа- ствэм Іуэхухэмрэ мылъку зэхущы- лэ» ІуэхущІапІэм и ІэщІа- КІуэкІуэ Валерэ и цІэр тыкіэхэмкіэ и министер- гъэліхэр, Налшык къалэм зезыхьэ Къэбэрдей-Балъствэм и лэжьакІуэхэр, дэт гимназие №13-м и къэр къэрал мэкъумэш «Шэрджэс» уней хъумакіуэ егъэджакіуэхэр, КъБР-м и университетым Іуэхущіапіэр, Сэрмакъ (Ба- Іэтащхьэм деж Волонтёр джакіуэхэмрэ къуажэм дэт, зэщІэхъееныгъэм Лыджыдэ Хьэлым и цІэр ужьынымкІэ щыІэ советым ленностымкІэ, зезыхьэ курыт еджапіэ хэтхэр, КъБР-м Лъэпкъ кэмрэ сатумкіэ и минис-№2-м и егъэджакІуэхэмрэ Іуэхухэмрэ жылагъуэ про- терствэми і эщіагъэліхэмрэ

лэжьакІуэхэр, И и егъэеджакІуэзи- хэмрэ, КъБР-м Промышэнергетии министер- лэжьакІуэхэмрэ, нэгъуэщІ гъэувыж

куэди. Апхуэдэу щІыналъэхэм щыІэ къулыкъущІапІэхэми лъэкІ къагъанэркъым зи Іуэху хуэмыщІа унагъуэхэм я сабийхэр еджапІэм щІэгъэтІысхьэжыным хуэунэтІауэ зыхуэныкъуэхэмкІэ къызэгъэпэща хъуным-

ПсапащІэ Іуэхум зыхуикъалэнхэм

КЪЫЗЭХУЭСАХЭМ

ящыщщ сабийр еджэным къыщигъэсэбэпыну ІэмэпсымэхэмкІэ къызэгъэпэщыныр, щытыкіэ гугъум ихуа, зауэм и мафіэр зылъэіэса унагъуэхэм защіэгъэкъуэныр. Іуэхур зэфІэкІа нэужь, «Гум къыбгъэдэкlыу» зыфіаща. Цокіыл Азэмэт и псапашІэ концертыр екіуэкіынуш. Абы къыхэкІа ахъшэр сабийхэм я тхылъылъэхэр ным трагъэкІуэдэнущ, къыдэхуар Луганск икІи Донецк щыщ унагъуэхэм Іэрагъэхьэнущ. Концертыр шыщхьэуlум и 20-м сыхьэт 19.00-м щІидзэу Театр щхъуантІэм щызэхашэ-

нущ. ПсапащІэ Іуэхур «Лэгъупыкъум ищхьэжкіэ» псапащІэ фондым, ЦІыхубзхэм я урысейпсо зэщІэхъееныгъэм КъБР-м щиІэ щІыналъэ къудамэм, «Уи гъунэгъум дэlэпыкъу» жылагъуэ зэгухьэныгъэм, «Гум къыбгъэдэкІыу» зи фІэщыгъэ, ЦокІыл Азэмэт и проектым я щІэгъэкъуэнышхуэ хэлъу КъБР-м Шіалэгъуалэ ІуэхухэмкІэ и министерствэм и жэрдэмкіэ къызэрагъэпэ-

щащ. Сабийхэм я гукъыдэжыр къэзыІэт, унагъуэхэм ятелъ хьэлъэ куэд ящхьэщызых псапащІэ Іуэхур шыщхьэу-Іум и 20 пщІондэ екіуэкіы-

БЕСЛЪЭН Берд

КъШР-м и Іэта-

КъБР-м и къэралыгъуэр илъэси 100 зэрырикъум теухуа sametasedn dexfixefi efiqselфfis

публикэм и Правительствэм и УнафэщІым и къуэдзэ Хъубий М.Б.

А гуфіэгъуэ піалъэм хуагъэпс «Эльбрусиада-2022» зэхыхьэшхуэр. Абы хэтын щІыпіэхэм махуищкіэ щекіуэкіынущ «Наликіи Европэм и щыгу нэхъ лъагэ дыдэм шык фіыуэ слъагъу си къалэш» арт-фестидэкіын папщіэ Іуащхьэмахуэ лъапэ валыр икіи ар фокіадэм и 11-м зэхуащіыщызэхуэсащ Москва, Санкт-Петербург, жынущ. Налшык, Иркутск, Владикавказ, Краснодар, Мурманск, Челябинск, Ульяновск, Ка- кlынур фокlадэм и 10-рщ. А махуэм ирагъэлугэ, Волгоград, Краснозаводск, Красно- жьэжынущ Къэбэрдей уэрамым щыщу ярск, Новороссийск, Самарэ къикІа альпинист ціэрыіуэу 100. Ахэр гупитіу гуэшауэ Азау хуейм деж щежьэнурэ Іуащхьэмахуэ и щыгуитІми зы зэманым зэманым яукІауэ щыта налшыкдэсхэм я дэкІынущ. Альпинистхэр гъуэгу теувэнущ

шыщхьэуІум и 19-м.

КЪЭБЭРДЕЙ-БАЛЪКЪЭР Республикэм и къэралыгъуэр илъэси 100 зэрырикъум и щіыхькіэ ирагъэкіуэкіыну іуэху нэхъ инхэр 20-м щІегъу. Абыхэм ящыщщ «Зэныбжьэ- хабзэ гъэлъэгъуэныгъэр. Хабзэу къызэрегъугъэм и эстафетэ» зыфlаща республикэ кlуэкlым тету, муниципалитетхэм утым щафестивалыр. Ар къызэlуахащ къэфакlуэ гуп цІэрыІуэхэу «Кабардинкэ», «Балкария», «Тэрч къэзакъхэр» зыхэт концертышхуэмкіэ. Концертыр Налшык къалэм и Театр шхъуантіэм щекіуэкіащ икіи абы къалэдэсхэмрэ ди курортхэм зыщызыгъэпсэхухэмрэ ящыщ куэд еплъащ. Мы фестиваль дауэдапщэхэр Къэбэрдей-Балъкъэрым и муниципальнэ щіыналъэ псоми къыщызэрагъэпэщынущ.

Мы махуэхэм къызэІуахынуш пасэрей адыгэ уэрэдым Къардэнгъущ Зырамыку и цІэр зезыхьэ и сабий фестивалымрэ пасэрей балъкъэр уэрэдым Отаров Омар и цІэр зезыхьэ и сабий фестивалымрэ. «Си Хэку - си уэрэд!» фІэщыгъэцІэм щІэту а тІури Налшык шекІуэкІынуш.

Республикэм и къалашхьэм дэсхэмрэ абы и хьэщ эхэмрэ шыщхьэу ум и 20-м ирагъэблэгъэнущ архитектурэ проектхэм я гъэлъэгъуэныгъэу Архитекторхэм я унэм къыщызэТуахым.

Урысей Федерацэм и Къэрал ныпым и махуэм и щіыхькіэ шыщхьэуіум и 22-м ЗэгурыІуэныгъэ утым къыщызэрагъэпэщ Урысей Федерацэмрэ Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ я къэрал ныпхэр зэраГэтым шрагъэкІуэкІынущ Налшык и ЗэгурыІуэныгъэ утымрэ Шэджэм районым хиубыдэу Налшык и къыдыхьэпІэм хуэзэу щыІэ стелэм и Іэшэлъашэмрэ.

Налшык къалэм зэlvзэпэш яшlа и

ГуфІэгъуэ Іуэху нэхъыщхьэхэр щекІуэ-Прохладнэ гъуэгум нэс зэрагъэпэщыжа и Іыхьэм щызекІуэныр икІи абы хиубыдэу удз гъэгъахэр тралъхьэнущ Хэку зауэшхуэм и фэеплъ сыным. А махуэ дыдэм Налшык и къалэ паркым къыщызэІуахынущ «Къэбэрдей-Балъкъэрыр нобэ» промышленнэмэкъумэш выставкэр. Абхъазым и утым къыщызэрагъэпэщынущ «КъБР-м и илъэси 100» лъэпкъ плъыфэхэр» зыфіаща щэнгъэувынущ Къэбэрдей-Балъкъэрым ис лъэпкъхэм я уней лъапсэхэр икІи абыхэм хиубыдэу творческэ гупхэм концертхэр ща-

Фокlадэм и 10-м Правительствэм и Унэм ціыхубэ ліыкіуэхэр зыхэтын гуфіэгъуэ зэіущіэшхуэ щекіуэкіынущ икіи ар иуха нэужь Къэбэрдейр Урысейм зэрыгухьэрэ илъэс 400 зэрырикъуам и цІэр зезыхьэ утым лъэпкъ шэнхабзэ центрхэм я фестиваль къыщызэІуахынуш «Си республикэр псоми ди зэхуэдэ унэщ» фІэщыгъэцІэр иІэу. Музыкэ театрым я зэфІэкІыр щагъэлъэгъуэнущ икІи «Илъэсищэм и щыгум» концертыр щатынущ гъуазджэм и лэжьакlуэ ціэрыіуэхэм.

Фокľадэм и 10-м и пщыхьэщхьэм Зэгуры-Іуэныгъэ утым щекІуэкІынущ «Іэлъын нур» фестивалыр. Программэр сыхьэт 22-м зэхуащІыжынущ гуфІэгъуэ салюткІэ. Ар щатынущ ЗэгурыІуэныгъэ утым, Налшык и хьэблэ щхьэхуэхэм, апхуэдэу «Сосрыкъуэ» рестораным и гупэм.

КъыкІэлъыкІуэ махуэм, фокІадэм и 11-м, республикэ ипподромым шыгъажэшхуэ щыІэнущ, апхуэдэу фокІадэм и 14 - 17-хэм къалащхьэм Кавказ Ищтеухуа гуфіэгъуэ дауэдапщэр. А гуфіэгъуэр хъэрэм и щіалэгъуалэм я фестиваль шекіуэкіынущ.

Москва къалэм фокlадэм и 18 - 22-хэм щекІуэкІынущ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и щэнхабзэм и махуэхэр.

Министрым зыхуагъазэ

КъБР-м узыншагъэр хъумэнымкІэ и министр Къалэбатэ Рустам я щхьэ Іуэхукіэ лъэіу яізу и деж къекіуаліэхэм зэрыхузэфіэкікіэ дэіэпыкъуэгъу зэрахуэхъуным хущ юкъу.

ИДЖЫБЛАГЪЭ абы и деж щыІащ цІыхуи 8. Абыхэм зыкъыхуагъазэрт республикэм и медицинэ ІуэхущІапІэхэм Гуэхутхьэбзэхэр щагъуэтыным, къэралым и клиникэхэм зэрыкіуэн квотэхэр къыдэхыным, ціыху щхьэхуэхэр хущхъуэ лъапіэхэмкіэ къызэгъэпэщыным теухуа упщіэхэмкІэ. Апхуэдэуи абыхэм яхэтт министрым, лэжьыгъэ и піалъэ фіыуэ зыщіэ хирургыу зэрыщытым къыхэкіыу, и чэнджэщ хуэныкъуэхэри, абы и лъэныкъуэкіэ зэрызрагъэlэзэнум теухуауэ дэlэпыкъуныгъэ щlэлъэlухэри.

Къалэбатэм зэрызыкъыхуагъэза дэтхэнэ зы Іуэхури яхузэпкърихащ, ахэр зэфІэхыныр пщэрылъ ящищІащ КъБР-м Узыншагъэр хъумэнымкіэ и министерствэм и лэжьакіуэхэмрэ медицинэ іуэхущіапіэхэм я унафэщіхэм-

КъБР-м Узыншагъэр хъумэнымкІэ и министерствэм щІэх-щІэхыурэ щрагъэкІуэкІ я щхьэ ІуэхукІэ закъыхуэзыгъазэ ціыхухэр щрагъэблагъэ зэіущіэ. Ар сэбэп мэхъу щіыналъэм узыншагъэр хъумэнымкіэ и Іэнатіэр тэмэму зэтеублауэ щытынымкіэ, тхьэусыхафэ щыіэхэр къызыхэкіыр къэхутэнымкіэ, апхуэдэ щіыкіэкіи лэжьыгъэр егъэфіэкІуэнымкІэ

шхьэщэмыщі изэ.

Ди къуэш республикэхэм

Дохутырхэр дэІэпыкъуэгъу мэхъу

АДЫГЕЙ. АР-м Узыншагъэр хъумэнымкІэ и министр Мерэтыкъуэ Рустем зи пашэ дохутыр гупыр «Узыншагъэм и мафІэгу» Іуэхум хэту кІуащ Херсон областым хыхьэ Геническ къалэм.

- «Узыншагъэм и мафІэгур» къепшэкІ хъу поликлиникэщ. Ар Геническ щІыналъэм исхэм я узыншагъэм кІэлъыплъынымкІэ сэбэп хъунущ. Адыгейм икІа дохутырхэм зыкъыхуагъэзэну хуитщ узыншагъэмкіэ гукъеуэ зиіэхэри, сымаджэрилэхэри, фэбжь зыгъуэтахэри. Куэд щІауэ медицинэ хуэјухуэщіэ зымыгъуэта цІыхухэм иджы ядэлэжьэнущ зи ІэщІагъэм фіыуэ хэзыщіыкі дохутырхэр. Абыхэм сымаджэхэм я лажьэр къахутэнурэ ягъэхъужынущ.

Адыгей бригадэм дохутырих хэтщ: терапевтищ, педиатр, хирург, травматолог. Ахэр пщІэншэу кІэлъыплъынущ Геническ щІыналъэм и цІыху сымаджэхэм, зауэм и зэран зэкlахэм.

Къапщтэмэ, Геническ щІыналъэр піалъэкІэ Адыгейм и нэІэ щІэтынущ. Апхуэдэ унафэ къищтащ Адыгэ Республикэм и Іэтащхьэ КъумпІыл Мурат, Херсон областым кІуэуэ къэкІуэжа нэужь.

ЩІалэгъуалэр зэхохьэ

КЪЭРЭШЕЙ-ШЭРДЖЭС. Бгыщхьэм щекІуэкІ «Махар - 2022» зэхыхьэм щызэхуэсаш Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щІыналъэмрэ Ипщэ федеральнэ щІыналъэмрэ щыщ щІалэгъуалэр. Абыхэм яхуеблэгъащ КъШР-м и Правительствэм и Унафэщіым и къуэдзэ Бугаев Дмитрий, КъШР-м и ЦІыхубэ зэхуэсым и депутат Байрамуков Ахъмэт, КъШР-м щІалэгъуалэм я Іуэхухэмкіэ и министр Тоторкулов Ибрэхьим, КъШКъУ-м и ректорым и къалэнхэр зыгъэзащІэ Узденов Таусолтан сымэ.

щхьэм къыбгъэдэкІ фІэхъус псалъэкІэ

захуигъэзащ Бугаевым икіи жиіащ щіа-

лэгъуалэм къыхалъхьэ, мыхьэнэ зиlэ

сыт хуэдэ жэрдэмри Къэрэшей-Шэр-

Щалэгъуалэ зэчиифіэхэм хьэщіэхэм я

пащхьэ кърахьащ ягъэхьэзыра проектхэр,

апхуэдэүи яфІэгъэщІэгъуэн Іуэхухэм яте-

Илъэс 30 и пэкІэ къэхъеят

АБХЪАЗ. ШыщхьэуІум и 14-м Абхъаз Республикэм щекІуэкІащ Куржы-Абхъаз зауэр зэрыщ идзэрэ илъэс 30 зэрырикъум теухуа дауэдапщэхэр. Сыхъум къалэ щы а Іуэхугъуэхэм хэта нэужь, къэрал ліышхьэхэм яунэтіаш фэеплъ нэхъыщхьэу къалъытэр здэщыіэ щіыпіэм.

АР-м и Президент Бжание Аслан, вицепрезидент Гунбэ Бадрэ, Парламентым и спикер Ашубэ Лашэ, правительствэм хэтхэр, депутатхэр, зауэм и ветеранхэр, дзэлІхэр, хьэщіэхэр, жылагъуэр щыіащ Эшерэ Ищхъэрэ дэт Ардзинбэ Владислав и фэеплъым деж икІи удз гъэгъахэр тралъ-

Зэхуэсахэм ягу къагъэкІыжащ куржыхэр къащытеуа махуэм Абхъазыр зэрыхуа щытыкіэ гугъумрэ, уасэ лъапіэ щіатами, щхьэхуитыныгъэр къызэразэуамрэ.

НЭШІЭПЫДЖЭ Замирэ.

Къэбэрдей-Балъкъэрыр илъэси 100 щрикъум ирихьэл эу Налшык дэт «Хрущевка» фэтэр зэтетхэр къагъэщіэрэщіэж.

зэрыхуамыгъазэрэ илъэс куэд унафэр къащтэн хуей щІэхъуари. дэкІащ. Илъэс 55 - 65-рэ ныбжьым Ныбжь зиІэ фэтэрхэр зыхуей ху щынщ балконхэм я Іуэхури.

арэзыныгъэ хэмылъу балконхэр щ эк з хузэрахъуэк ри, хуалэж. дращівину хуит зэрамыщіым теущи, зэрыщытщ. Ахэри, адрей рэщіэжа унэхэм. хьэблэ пхыдзахэм ещхьу, щхьэж дзэмэ, къалэм и Іуплъапіэм хуэзэ щевкэхэр» ціыкіущ, къуэдзэщу нэ- тей уэрамыбгъу лъэс зекіуапіэхэр

Щхьэж зэреплъщ

ЗЭРЫФЛЪАГЪУЩИ, ахэр зыхуей къыщІэгъэхьэгъуейкъым. Аращ а

Ныбжь зиІэ фэтэрхэр зыхуей хуэит унэхэм я унащхьэхэм щыщіэ- гъэзэнымкіэ фондым и фіыгъэкіэ дзаўэ я лъабжьэм нэсыху зыхуей зэрагъэпэщыж унэхэм я балконхэхуагъазэ. Мыбдежым къыхэдгъэ- ми къыпакlухьыркъым; абджыпс- щащтам и щхьэусыгъуэр дэнэкlи къым жумыІэмэ, псори зэщхьу Мы гъэм и пэщіэдзэм унафэ астбест е къанжал пкъыгъуэхэмкіэ къащтащ, фэтэр зэтетхэм щып- дахэу къагъзувыхь, зи балконыщсэухэм къалэ администрацэм и хьэм сэкъат зыгъуэта къахэкІмэ,

Апхуэдэ лэжьыгъэхэр щыфлъахуауэ. Абы хиубыдэркъым къалэм и гъунущ Балъкъэр, Головком, Пауэрам нэхъыщхьэхэм тет үнэхэр - щіэм, Хъураным, Лермонтовым, абыхэм я балконхэр, зэрыфлъагъу- Горькэм я уэрамхэм къыщагъэщІэ-

Іуэху бгъэдыхьэкІэщІэм арэзы зэрыхуейм хуэдэу дращіейн щіа- дыдэ темыхъуэхэри къахокі: «Хру-

унэхэм ягъуэтыну теплъэр нэгу хъыбэм къагъэсэбэпыр а балкон дращІейхэрщ..

Къалэ администрацэр абыхэм ахэр хабзэ пыуяпэувыркъым. хыкіам тету зэращіыпхъэм ирагъэувэлІэну хуейуэ аращ. Унафэр къыщыдолъагъу.

Балконхэр дэзыщІеяхэм гъунэжу яхэтщ мардэм къигъэув зэхүэдитым ипіэкіэ хуэдищ хэзыгъахъуэхэр икІи ахэр зыкІи егупсысыркъым абы кърикіуэнкіэ хъуну шынагъуэм: унэхэм ящыщ куэдыр жьы зэрыхъуам къыхэкІыу я унащхьэхэр, блынхэр къэтІэсхъащ, гъущІ каркас къудейхэр ямыІыгъынкІэ шына-

Къалэдэсхэр апхуэдэу егъэпІей-

уней лъапсэ зиІэхэм зэрызэщІаубыдэм. Зэманкіэ дызэіэбэкіыжмэ, цІыхухэр хуиту щызекІуэу щыта асфальт лъагъуэхэм япіэкіэ иджы тлъагъур нэгъуэщіщ: куэбжэпэхэр плиткэ дахэхэмкіэ къращіыкіри, абы цІыхур щыземыкІуэн хуэдэу лъэныкъуитІым удз гъэгъа зэрыса кхъуэщын абрагъуэхэр щагъэувыж, лъэсырызекІуэр машинэ гъуэгум техьэу, абы къыпикІухьын хуейуэ. Ар псом хуэмыдэу шынагъуэщ школакіуэхэмкіэ, сабий зышІыгъу анэхэмкІэ.

Узытехьа лъэс зекІуапІэм укъемыбэкъуэхыжыфу лъагэу къэзыІэтхэми уарохьэліэ. Тіум щыгъуэми ціыхур гугъу йохь.

Апхуэдэ щытыкІэр нобэ бгъэзэкІуэжыныр, дауи, нэхъ гугъущ, и чэзум унафэ тэмэм тепщІыхьын нэхърэ.

ЛЪОСТЭН Музэ.

ANUIS MANUS

шыІэ

хьэзырт.

Гиппократ и тхьэры уэр игъэпэжу

Зи юбилей дахэр мы гъэм зыгъэлъап з КъБКъУ-р хэм як злъыплъыным мыхьэ- Москва дэт езанэ медицинэ ціэрыіуэщ щызэфіах лэжьыгъэкіи, щылажьэ іэщіагъэліхэмкіи, щеджэ студент зэчиифіэхэмкіи. Ди республикэм и Іэнатіэ зэмылізужьыгъуэхэм нобэ ехъуліэныгъэфіхэр зыІэрагъэхьэу пэрыт ІэщІагъэлІхэм я нэхъыбапІэми гъащІэ гъуэмылэ яхуэхъуа щіэныгъэфіымрэ зэфіэкі лъагэхэмрэ я лъабжьэр здэщыіэр ди университетыращ. А еджапіэ нэхъыщхьэр ліэщіыгъуэ блэкіам и 80 гъэхэм фіы дыдэу къэзыухахэм ящыщщ Налшык дэт Республикэ клиникэ сымаджэщым мафіэсым и зэран зэкіахэр гъэхъужынымкіэ и къудамэм и хирург пажэ, травматолог-ортопед ціэрыіуэ Теунэ (Хъаний) Анджелэ Мышэ и пхъур. Дохутыр Іэкіуэлъак Іуэр илъэс 30-м щ Іигъуауэ и Іэнат Іэм хьэлэлу пэрытщ.

ДОХУТЫР Іэщіагъэр игъа- гъэм апхуэдизу сызыіэпишащІэми халъытэ цІыхухэр ти, дохутыру седжэным хуэ-Іэмалыншэу зыхуейхэм, зыхуэныкъуэхэм. Щыгъын хужь зыщыгъ цІыхум махуэ къэс зэфІих лэжьыгъэр куэдым хуагъадэ ліыгъэм, сыту жыпіэмэ абы бгъэдэлъ щіэныгъэри, зэфіэкіхэри, къарури зыхуэгъэпсар зыш: дэІэпыкъуэгъу хуэныкъуэ сымаджэм узыр щхьэщыхын, абы и гъащІэр хъумэн. Псом хуэмыдэу ар нэрылъагъу хъуащ коронавирус уз зэрыціалэ лізужьыгъуэщІэр къежьа нэужь.

А ІэщІагъэм пылъ жэуаплыныгъэ лъагэр зэхэзыщыкі дэтхэнэми дохутырым дохутыру улэжьэн ипэкіэ, пщіэ лей хуещі, абы хуегъэ- медсестрам и къалэнхэми пшІэ лей хуещІ, абы хуегъэфащэ фіыщіэрэ щытхъуу щыюм я нэхъыфіри. Дохутырыныр гурэ псэкіэ и щіакъыхэзыхахэм лэгъvэм яшышш Анджелэ. Ар зэи хущегъуэжакъым а лъэбакъуэм, Гиппократ и тхьэрыІуэр игъэпэжу мэлажьэ, «дохутыр» псальэм и купщІэмрэ дохутыр нэхъыщхьэ Лъэпщопылъ жэуаплыныгъэ инымрэ нэсу зыхищІэу.

Терекскэ къуажэм къыщалъхуащ. Абы ІэщІагъэ зригъэгъуэта нэужь, и адэ-анэ Хъанийхэ Мышэрэ а къудамэм дохутыру къэнэ-Риммэрэ (я ахърэтыр нэху жащ. ухъу) я къарури щІэныгъэри жылэм и зыужьыныгъэм, ефіэкіуэныгъэм ирахьэліаш. Мышэ зоотехникыу илъэс куэдкІэ къуажэм шылэжьаш. Риммэ жылэм дэт курыт школым урысыбзэмрэ литературэмрэ щригъэджащ илъэс исахэри, псывэм, н. къ. хуэ-50-м щІигъукіэ, илъэс 20-м дэхэм я зэран зэкіахэри, нэнэскіэ щытащ школым и гъуэщі фэбжь зыгъуэтахэри, унафэщІым егъэджэныгъэгъэсэныгъэ лэжьыгъэмкіэ и зыхь сымаджэр, псом япэракъуэдзэу. «ЦІыхубэм шІэныгъэ егъэгъуэтыным и отличник» ціэ лъапіэри къыфіащауэ щытащ.

еухк мехіфыажыаткен сіленш фащэ дыдэт къащ эхъуа щ эхыу щыхъунур. шІэблэри. Абыхэм я бынхэу Анджелэрэ Залымбэчрэ щІэныгъэ нэхъышхьэ, гъашІэм зэрыхэтыфын ІэшІагъэ ирагъэгъуэтащ. Залымбэч къуажэм шызэхэт хозяйствэм хутыр Гэзэ дыдэми зэи шиилъэс куэдкіэ щылэжьащ ве- гъэтыркъым и щіэныгъэм. теринару. ЗэфІэкІ лъагэ зиІэ зэфІэкІым, Іэзагъым, и ІэшІащІалэм гу къылъатащ. Ар гъэм епха зэхэщІыкІым хигъэиджыпсту мэлажьэ Ветери- хъуэныр. Апхуэдэүщ и къалэнщІыналъэ управленэм Тэрч Анджелэ нэсу къыгуроІуэ сырайоным щигэ къудамэм и маджэм ехьэлгауэ дохутырым къэрал ветеринар-инспекто- къищтэ унафэ дэтхэнэми абы

дохутыру лэжьэну. Школым сэхэр и гъуэгугъэлъагъуэу ТешышІэса илъэсхэми гулъытэшхуэ хуищІырт химие, биологие предметхэм.

- Медицинэ лэжьакIvэ сыхъуным нэхъри сытригъэгушхуауэ щытащ си школ егъэ- кэм, Склифосовскэм я цІэхэр джакІуэ Къуэдзокъуэ Ларисэ зезыхьэ институтхэм мафІэ-Хьэутий и пхъум. Биологие сым фэбжь хэзыхахэм щеГэзэ предметым и закъуэтэкъым абы дыздригъэхьэхыр, атІэ Саратов къалэхэм дэт сымаеджакІуэхэм ди Іуэху еплъы- джэщ нэхъыщхьэхэм, нэкіэ диіэжу, ди гупсысэр гъуэщі щіыпіэхэми. Анджелэ къэтІуэтэфуи дигъасэрт, школ илъэсхэр игу къе- щІэныгъэхэм, дохутыр цІэры-

гъэпса си мурадыр нэхъ

быдэж хъуащ абы щыгъуэ. И хъуэпсапІэм лъэІэсащ Анджелэ. Курыт школыр дыщэ медалкіэ къиухри, еджэным щыпищащ КъБКъУ-м и медицинэ факультетым. Зэрихабзэу, а илъэсхэри купщафізу ирихьэкіащ хъыджэбз Тущым. Анджелэ жыджэру хэтащ факультетым, университетым щекіуэкі жылагъуэ гъащІэм, щІэныгъэкъэхутэныгъэхэми дахьэхырт. Хирург ІэщІагъэм нэхъ куууэ хуеджэ Анджелэ къилъытэрт ущыгъуазэу ущытын хуейуэ. Абы къыхэкІыу, 1987 гъэм, ещанэ курсыр къиуха нэужь, студенткэ жыджэрыр Республикэ клиникэ сымапубликэ джэщым мафІэсым и фэбжь зытелъхэр щагъэхъуж и къудамэм уващ ІуэхущІапІэм и къуэ Бетіал и чэнджэщкіэ икІи, зэреджэм хуэдэурэ, Анджелэ Тэрч районым илъэсищкіэ абы медсестрауэ (Болэтей) щылэжьащ. Иужькіэ, хирург

А илъэсхэр хуабжьу сэбэп къысхуэхъуащ си ІэщІагъэм сыхэгъуэзэнымкІэ. нэхъри МафІэсхэм сэкъат къыхэзыха сымаджэхэм я закъуэтэкъым ди къудамэм къыщіэгъуалъхьэр. Абы къашэрт щіыіэм жеІэ Анджелэ. - Узым хигъэуэ, хуэныкъуэщ дохутырым, медсестрам я псальэ гуапэ, дахэ. Апхуэдэу щытмэщ абы епхьэлІэ хущхъуэм, уи Іэза-Жылэм пщіэрэ нэмысрэ гъым, щіэныгъэм я къарур здынэсыр нэрылъагъу нэхъ

Шэч хэлъкъым - дохутыр ІэщІагъэр къыхэзыха дэтхэнэри и гъашіэ псокіэ ирошІэныгъэшІэ къэу кІуэ гъуеиным и гъуэгум. Нэхъ докіэлъыплъыныгъэмкіэ хэр зэрырихьэкіыр Теунэм. и узыншагъэр, уеблэмэ и гъа-Быным я нэхъыжь Анджелэ щіэр хъумэнымкіэ мыхьэнэунэм щІэмычэу хегъахъуэ бгъэдэлъ щІэныгъэми зэфІэкІми. Ар щыІащ къэралым и къалащхьэ Москва дэт клиникэ лъэрызехьэхэу Вишневся къудамэхэм, Владикавказ, зэрыжиІэмкІэ, апхуэдэ зэпыгъэкіыж Анджелэ. - А щіэны- Іуэхэм я Іуэху зехьэкіэ пэрыт-

нэшхуэ яІэщ дэтхэнэ дохутырми и Іэзагъым нэхъри хигъэхъуэнымкІэ, щІэныгъэщІэхэр зригъэгъуэтынымкІэ. Уи Іэщіагъэмкіэ щіэныгъэ

-ел снирирэм шеахшаахсн жьакіуэхэм я дежкіэ, арщхьэкіэ, сэ къызэрыслъытэмкіэ, абы ипэ йоувэ ціыхур фіыуэ щіыгъуу къыхуагъэфэщащ плъагъун зэрыхуейр, сымаджэм бэшэчу, тэмакъкІыхьу зиІэ» набдзэгубухущытыныр, дзаплъэу, зэхэщІыкІ уиІэу убгъэдэтыныр, - гъащ1э гъусэ хуэхъуа и ІэщІагъэм топсэлъыхь Теунэр. - Апхуэдэу ди ІэнатІэр етхьэкІыным дапщэщи дыхущІокъу.

Анджелэ и дежкіэ дохугырыныр ар ІэщІагъэ къудейгъэм и гъащіэм, псэукіэм и джэщми мардэ. Узыр зэІэ, абы игъэдзыхэ цІыхум Теунэм тыхь Тхьэшхуэр къызэрыхуэупса махуэхэм я нэхъыбапІэр. Аращ абы сымаджэхэри абыхэм я Іыхьлыхэри къыщІыхуэарэзыр, къыдэлажьэхэми ІуэхущІапІэм и унафэщІхэми цІыхьрэ пщіэрэ дэт езанэ медицинэ универсикъыщІыхуащІыр. И лэжьыгъэ хьэлэлым къыпэкіуэу хирург Іэкіуэлъакіуэм мызэ-мытіэу къыхуагъэфэщащ Республикэ клиникэ сымаджэщым и ральнэ медицинэ биофизикэ администрацэм, Узыншагъэр хъумэнымкІэ и хуеджауэ министерствэм къабгъэдэк щытхъу, фіыщіэ тхылъхэр.

Апхуэдиз лэжьыгъэ зи Іэнагіэм щызэфіэзых Теунэр дехьэх республикэм щекІуэкІ нэс бзылъхугъэм и фІыгъэщ хъэщМарьяниМиланилъэныкъызыхэкla Хъанийхи зыхэс къуэ куэдкlэ зэчий зыбгъэ-Теунэхи я лъэпкъ лакъуэр дэлъ пщащэхэу зэрыщытыр. куууэ джын зэрыщІадзар. Ахэр литературэм, усыгъэм, Дэфтэр хъумапіэм щіэлъ спортым, уэрэд жыіэным, тхылъхэр иджурэ, лъэпкъхэм лъэпкъ къафэм дахьэх. Зыя нэхъыжьыфіхэм я хъыбар- хуеджа дохутыр Іэщіагъэм хэр зэхуихьэсыжурэ, Анджелэ къыдэкІуэу, Та унэтІыныгъэзэхигъэувэжащ Хъанийхэ, хэмкІэ ехъулІэныгъэ куэд Теунэхэ я лъэпкъ ліакъуэ жыгхэр. Абы и мурадщ а зидентым и грант нэгъунэ лъэпкъхэм ятеухуа тхылъхэр хэту. игъэхьэзыру, сурэтхэри щІыгъуу къыдигъэкіыну.

Си дэлъхури хуабжьу къыздэІэпыкъуащ а лэжьыгъэр щызублэм. Лъэпкъым и нэхъыжьхэр зэгъусэу зэхуэтшэсурэ ди къекІуэкІыкІам епха хъыбару хэт сыт ишІэми жедгъэІэжащ, ахэр псори видеокамерэкіэ тетхащ, - жеіэ Ан- ціыкіухэр адыгэбзэкіэ Іуэхур зэфіэсха нэужь, пщіыхьэпіэу слъэгъуат хэкупсэ нэсу, адыгэгурэ адыгэйсэу дунейм тета си адэшхуэ Мурат (ар илъэси 113-кІэ псэуащ!), къызэрысхуэарэзыр къызигъащІэ пэлъытэу.

Зыпэрыт ІэнатІэми жылаъуэ Гуэхухэми щыжыджэр бзылъхугъэ гуашІафІэм унагъуэ дахи иІэщ. Абырэ и щхьэгъусэ Хъусенрэ (и ахърэтыр нэху ухъу) зэгурыГуэрэ зэдэГуэжу, пщІэрэ нэмысрэ я зэхуаку дэлъу, куэдым щапхъэ яхуэзэдэпсэуащ. Хъусен ухуакіуэ Іэзэу щытащ, и Іэщіагъэмкіэ щіэныгъэ нэхъыщхьэ иІэрэ зэфІэкІ лъаги бгъэлэжьыгъэфІым папщіэ зыбжанэрэ къыхуагъэфэщащ КъБР-м Промышленностымрэ псэупіэ-коммунальнэ хозяйствэмкІэ и министерствэм и щІыхь тхылъ-

Зэщхьэгъусэхэм къащІэхъуащ хъыджэбзищ: Марьянэ, Миланэ, Ланэ сымэ. Пщахутыр ІэщІагъэм щыхуеджащ жу лэжьыгъэр езыхьэкІхэм. Сеченовым и цІэр зэрихьэу **КЪАРДЭН Мари**т

университетым. еджэныр къиухащ диплом плъыжьрэ медалкІэ, менеджмент ІэщІагъэри зригъэгъуэтащ, Іэщіагъитіымкіи диплом куу убгъэдэлъыныр ар, дауи, плъыжь къратащ. ЕджапІэ нэхъыщхьэм и факультетитри «5» защіэкіэ къэзыуха Марьянэ диплом плъыжьым «ЕхъулІэныгъэ лъагэ дыдэ («Преуспевающий») дыщэ медалхэри. Ординатурэр Неврологиемкіэ щіэныгъэ центру Москва дэтым къыщиухащ, узыншагъэмрэ узыншагъэр хъумэнымрэ» унэтІыныгъэм кІэ магистратурэри къыщиухащ а университетым. Иджыпсту аспирантурэм и щІэныкъым - ар хъуащ а бзылъху- гъэм щыхегъахъуэ, сымаполиклиникэми щолажьэ. Марьянэ унагъуэ

хъуащ, хъыджэбз цІыкіу иІэщ. Милани дыщэ медалкіэ курыт школыр къиухащ, адэкіэ ехъуліэныгъэфіхэр зыіэригъэхьэу щеджащ и шыпхъу нэхъыжьыр зыщІэса, Сеченовым и цІэр зэрихьэу Москва Гастроэнтерологие тетым. унэтІыныгъэмкіэ ординатурэр къыщиухащ Бурназян и цІэр зэрихьэу Москва дэт Феде-КъБР-м центрым, УЗИ Іэщіагъэм абыкІи лъагэ бгъэдэлъщ. Миланэ щалъхуа щІыналъэм къигъэзэжауэ, Налшык дэт поликлиникэ №3-м, Республикэ Аллергоцентрым гастроэнтежылагъуэ гъащІэми. Хэкупсэ рологыу щолажьэ. КъыжыІапзыІэрагъэхьащ, УФ-м и Пре-

Быным я нэхъыщІэ Ланэ школакІуэщ, ар 9-нэ классым кІуащ. И шыпхъу нэхъыжьхэм къакіэрымыхуу, ари фіы дыдэу йоджэ, абыхэми хуэдэу, дыщэ медалкіэ школыр къиухыну и мурадщ. Къыхихыну ĺэщlа́гъэр ˈ белджылыкъым зэкіэ, ауэ сурэт щіыным, усэ джелэ. - Хьэлэмэтыракъэ, а хэлъхьэным, теннисым дехьэх. Ланэ и мурадщ и адэм и лъэужьым ирикІуэну, ухуакІуэ-архитектор ІэщІагъэм хуеджэну. Къыхэзгъэщынут Анджелэ и унагъуэм адыгэбзэмрэ лъэпкъ хабзэмрэ гулъытэшхүэ зэрыщыхуащІыр, щекіуэкі хэкупсэ гъэсэныгъэми анэдэлъхубзэр и тегъэщ апіэщ. Уеблэмэ къэралым и щыхьэрым щыпсэу Марьяни а щапхъэрщ зытетыр.

Дохутыр Іэзэ, хэкупсэ нэс, унэгуащэ Іэкіуэлъакіуэ, анэ гумащІэ Теунэ Анджелэ и ІэщІагъэми, и унагъуэми, и бынхэми, абыхэм къащІэхъуэ щІэблэми дэрэжэгъуэрэ гукъыдэжрэ ядигъуэту, лъагапіэщіэхэм нэсу, ехъуліэны гъэщіэхэр зыіэригъэхьэу дунейм тетщи, дяпэкІи быным ядэгушхуэу, ядэгуфізу псэуну, гурэ псэкІэ къыхиха и ІэщІагъэм темызашэу иджыри куэдрэ ирилэжьэну ди гуа пэщ. КъБКъУ-р ирогушхуэ Теунэ Анджелэ хуэдэ и гъэсэнхэу щІэныгъэ куу зыбгъэщэ нэхъыжьитІыр анэм и дэлъхэм, гъащІэм лъэбыдэкІэ лъэужьым ирикІуащ: ахэр до- хэувахэм, зи ІэщІагъэм хуэпэ-

КЪАРДЭН Маритэ.

Дунейпсо Адыгэ Хасэм и И псалъэм дэни Хасащхьэм илъэс куэдкІэ щылэжьа, абы и Нэхъыжьхэм я советым хэта, Иордан ХьэтеІиш єІшп шимит Паштыхынгъуэм и сенатору, а къэралым щыІэ Адыгэ ФІыщІэ Хасэм и тхьэмадэу илъэси 10-кlэ щыта, лъэпкъылI гъуэзэджэ, къэщІэныгъэкІэ, дэхьынкъым жыхуаІэу. Ар-

рал, политикэ, жылагъуэ лэжьакІуэ Къардэн Самир дунейм зэрехыжар хуабжьу гушІыхьэ ящыхъуащ хэкурыс, хэхэс адыгэхэм Ар къыщамыцІыху, абы и хьэм фіыщіэ ин къыщилэ-Самир, жьаш Къардэн псалъэ Іущыр щызэхамыха лъэпкъхэм яку дэлъ ныбжьэадыгэ щыпсэу зы къэрали гъугъэр гъэбыдэнымкІэ лэхъункъым. Самир лъэпкъылі пашэт, къызыжьыгъэшхүэ щригъэкІуэкІащ. Ар Иорданием и Профхэкіам папщіэ и псэр итыну союзхэм я федерацэм и уна-Ар псэуху адыгэ лъэпкъым фэщІу, министру лэжьащ, хуэлэжьащ. Дунейпсо Адыгэ Хасэр зэхэзыша нэхъыжь Іумахуэхэм яхэтащ, дэнэ щы-псэу шэрджэсри зэрызэриакъылыфІэу къыхэкІыу, къэрал Іуэхури пэлъэщащ, и лъэпкъ Іуэхури лъэпкъ Іуэхури зэдихьыфырт абы. Уеблэмэ пащтыхьы- Хасэ Іуэху хъуми, зыгъэпхыным, зэрызэригъэубыдыным хущІэкъуащ. Адыгэр зэригъэлъапІэм къыдэкІуэу, ар нэгъуэшІ лъэпкъхэм къегъуэм сенатору щагъэувыгъэцІыхунымкІэ, и хабзэм, и бзэм. шэнхабзэм нэгъуэщІ-

политикэ

акъылкіэ, зэфіэкікіэ, къэрал щхьэкіэ жэуапу яритыжащ: къулыкъу лъагэхэр къыхуа- «Абы теухуауэ вжес!энур гъэфащэрти, адыгэм и пса- мыращ. Пащтыхьыр Тхьэм лъэмрэ и пшіэмрэ зыхэтхэм игъэпсэу игу сыкъызэрыкіам хьэкъ ящищ ыфырт. Иорда- и дзыхь къызэрызигъэзам ние къэралыгъуэм и пащ- щхьэкІэ, ауэ сэ псом япэ изгъэшыр сыкъызыхэкІа лъэпкъращи, адыгэ Іуэхумрэ Хасэмрэ зэи ІэщІыб сщІынукъым. Сыт хуэдэ Іэнатіэ лъагэ къысхуамыгъэлъагъуэми, абы елъахъшэкІыркъым си лъэпкъ и Іуэху дэгъэкІыныр». А псалъэхэм иужьрей илъэсхэм сенатор емылъытауэ жэуаплыныгъэ къулыкъур къыхуагъэфэщат. ин зыпылъ къулыкъум пэра-Зэпіэзэрыту, жыжьаплъэу, гъзуват Самир икіи пшіэрэ зэрышытым шІыхьрэ пылъу зэрихьащ,

Хасэ Іуэху хъуми, зыгъэпсэхуакІуэ хъуми, и адэжь нум лъэпкъ Іуэхур зэри- хэкум, Къэбэрдей-БалъкъэгъэтІылъэкІыну къыхуагъэ- рым къэкІуэжырейт лІы лъэгъуат, жылагъуэ Іуэхури ахъырзэманыр. Куэдрэ яхуэпхузэ- защ ди республикэ унафэщІ-

хэми. Абы игу зэрыгъухэр яхуиІуатэрт, хэкум, лъэпкъым ифІ зыхэлъу къилъытэхэмкІэ ядэгуашэрт, езыри сыт и лъэныкъуэкІэ республикэм зыкъыщІигъэкъуэну хьэзырт. Апхуэдэуи зэгурыlуэ, пщlэ я зэхуаку дэлъу зэбгъэдэтащ республикэ унафэщlхэмрэ Иорданием щыщ ди лъэпкъэгъу лІы губзыгъэмрэ. Нобэ абы и унагъуэм ядощыгъуэ и хэкужьым ис псори.

> ХЬЭФІЫЦІЭ Мухьэмэд. Къэбэрдей Адыгэ Хасэм и тхьэмадэ.

Къэрал, политикэ, жылагъуэ лэжьакІуэ цІэрыІуэ Къардэн Самир и фэеплъу

хэр щигъэгъуэзэнымкІэ хузэ-

фіэкі къигъанэртэкъым.

Хъыбар гущІыхьэ къикІащ Хьэшимит пащтыхьыгъуэм. И ныбжьыр илъэс 88-м иту дунейм ехыжащ Иорданиемрэ Урысеймрэ фІыуэ къыщацІыхуу щыта, адыгэ лъэпкъым и къуэ пэж, къэрал, жылагъуэ лэжьакІуэ Къардэн Самир.

Дунейпсо Адыгэ Хасэм и Советымрэ ГъэзэщІакіуэ комитетымрэ хэтхэр яхуогузавэ Къардэн Самир и благъэхэмрэ Іыхьлыхэмрэ.

Къардэныр Хьэшимит пащтыхьыгъуэм и сенатору щытащ. МызэмытІзу абы къыхуагъэфэщащ министр къулыкъур икІи къэрал кІуэцІ, къэрал щІыб политикэм хэлъхьэныгъэшхуэ хуищ ащ. 1980 гъэхэм я ет Іуанэ Гыхьэмрэ 1990 гъэхэм я япэ Іыхьэмрэ ар Иорданием и Профсоюзхэм я федерацэм и пашэу щытащ.

Къардэн Самир щІэныгъэшхуэ щызэригъэгъуэтат Амман къалэм. Тхуэнейрэ ар хахыжащ Шэрджэс псапащіэ зэгухьэныгъэм (Иорданием) и унафэщІу, апхуэдэуи ДАХ-м и вицепрезиденту щытащ.

Ди къуэш нэхъыжьым хэхэс адыгэхэм я тхыдэм увыпІэшхуэ щеубыд.

Абы жиІэрт: «Адыгагъэм тхыдэ, щэнхабзэ мыхьэнэшхуэ щІэлъщ. Ар ди лъэпкъ щэнхабзэм и лъабжьэщ. Ар димыІэмэ, дэри дышыІэнукъым. Ар дымыхъумэмэ, зыми дыкъыфІэІуэхунукъым»

Іуэхури

Уасэншэщ Къардэн Самир Дунейпсо Адыгэ Хасэр къызэгъэпэщынымрэ зэфІэгъэувэнымрэ хэлъхьэныгъэу хуищ ари. Илъэс куэдк э Хьэшимит пащтыхьыгъуэм щыпсэу адыгэхэм я Іуэху еплъыкІэхэр абы ДАХ-м къыщигъэлъэгъуащ, апхуэдэуи жыджэру ар ядэлажьэрт Кавказми хамэ къэралхэми щыІэ адыгэ щэнхабзэ зэгухьэныгъэхэм.

КъызыхэкІа лъэпкъым и гугъуехьхэм ятеухуауэ абы къиІэт Іуэхухэм мыхьэнэшхуэ яІэт икІи и псалъэми

Къардэн Самир и лъэпкъэгъухэм сыт щыгъуи дэІэпыкъуэгъу яхуэхъуу щытащ, псапэ ищІэу къэгъуэгурыкІуащ ар. Езым хуэфэщэну къуитІ къыщІэхъуащ.

Нобэ апхуэдэ цІыху гуащІафІэ зэрытхэкІар ди дежкІэ гущІыхьэщ. Къардэн Самир адыгэ псоми я гум илъынуш, цІыху Іущу, хэкупсэу, адыгэлІу зэрыпсэуам хуэдэу.

Дунейпсо Адыгэ Хасэм

Гъэзэщіакіуэ комитетымрэ.

Алыхыым жэнэткіэ уигъэгуфіэ, ди

къуэш пажэ.

Къардэнхэ мэщыгъцэ

Къардэнхэ, зэрыщыту адыгэ лъэпкъым хэщІыныгъэшхуэ ягъуэтащ - шыщхьэуІум и 16-м дунейм ехыжащ хамэщІ щыпсэу ди лъэпкъэгъухэм ящыщ ціыху ціэрыіуэ, Иордан Хьэшимит пащтыхьыгъуэм и сенатору, министру лэжьа, Аман къалэм и Адыгэ ФІыщІэ Хасэм и тхьэмадэ Къардэн

ЩІэныгъэ куу, дуней еплъыкІэ тэмэм зэриІэм, емызэшыжу зэрылажьэм икІи гудзакъэ зэрыхэлъым къыхэкІыу абы хузэфІэкІащ Иорданием и политикэ, къэрал, жылагъуэ лэжьакіуэ нэхъ ціэрыіуэ дыдэхэм ящыщ хъун.

Къардэн Самир и гъащІэ псор адыгэ лъэпкъым хуигъэпсащ, абы и сэбэп зыхэлъхэр дигъэкІыу, лъэпкъ тхыдэм щІалэгъуалэр щыгъуазэ ищІу екіуэкіащ. Илъэсипщіым щіигъукіэ ар Адыгэ Фіыщіэ Хасэм и тхьэмадэу щытащ, Дунейпсо Адыгэ Хасэм и вице-президенту лэжьащ. Къардэн Самир цІыху хэІэтыкІат, Къар-

дэнхэ я мызакъуэу, зэрыщыту адыгэ лъэпкъыр зэрыгушхуэ цІыхут. Къардэнхэ я лъэпкъ зэгухьэныгъэр, си

щхьэкlэ сэ ди къуэш нэхъыжь Самир и унагъуэм дахуогузавэ. Дунейм ехыжам ахърэт нэху Алыхым

кърит!

Къардэнхэ я лъэпкъ хасэм и тхьэмадэ.

Дамыгъэ лъапІэр хуагъэфащэ

УФ-м и Журналистхэм я союзым «За заслуги перед профессиональным сообществом» щІыхь дамыгъэмкіэ игъэпэжащ журналистикэм и ветеран Мэшыкъуэ Тэзэл. Ар ирихьэліащ нэхъыжьыфіым и ныбжьыр илъэс 80 щрикъум.

МЭШЫКЪУЭМ щІыхь дамыгъэр хуагъэфэщащ къыхиха ІэщІагъэм хуэпэжу илъэс куэдкІэ зэрылэжьам, ІэнатІэм къыщигъэлъэгъуа Іэзагъышхуэм, сыт хуэдэ Іуэхуми еплъыкіэ хузиіэж журналисту зэрыщытым, апхуэдэуи щІыналъэм и жылагъуэ гъащІэм УФ-м и Журналистхэм я союзым и пщІэр щыгъэбыдэным и зэфІэкІ зэрыхи-

Зэгухьэныгъэм и щІыналъэ къудамэм и унафэщІым и къалэнхэр зыгъэзащ Разият Мэшыкъуэм и юбилеймкІэ гуапэу ехъуэхъури, дамыгъэр иритыжащ.

 Мэшыкъуэ Тэзэл и ціэр къыгуэхыпіэ имыіэу пыщіащ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и журналистикэмрэ абы и хъыбарегъащіэ Іэнатіэмрэ я тхыдэм, - жиіащ абы. - А унэтІыныгъэм епхауэ ар зыпэрыта дэтхэнэ лэжьыгъэми абы зэфІэкІ лъагэхэр къыщигъэлъэгъуащ, пщэрылъ къыщащі дэтхэнэ Іуэхуми и гуащіэшхуэ хилъхьэу. Республикэм и ціыхухэм фіы дыдэу ящіэж ар 1991 - 1998 гъэхэм «Кабардино-Балкарская правда» газетым и редактор нэхъыщхьэу зэрылэжьар. Жылагъуэр зыгъэгумэщі, къулыкъущі эхэм я деж щы зэфі эхын хуей і уэхугъуэ куэд къыщијэтырт абы газетым и напэкіуэціхэм. Я къару емыблэжу лэжьыгъэм пэрыт цІыхухэрщ УФ-м и Журналистхэм я союзым и щІыхь дамыгъэр зыхуагъэфащэри, шэчыншэщ Мэшыкъуэ Тэзэл абыхэм ящыщ зыуэ зэрыщытыр. ТІысыжауэ зигъэпсэхуми, и къалэмыр убзэщхъуакъыми, фІыуэ илъагъу Іуэхум адэкІи къыпищэу и гъащ з гъуэгуанэр ирихьэк ыну ди гуапэщ.

еє и І ШІМ СШ САХШ

Дунейм щыхъыбархэр

и Советымрэ

Мамырыгъэр гъэбыдэным хуэгъэпсауэ

Шынагъуэншагъэмк**і**э Х дунейпсо конференцыр шыщхьэу!ум и 16-м Москва къыщызэІуахащ. Абы щытепсэлъыхьащ Азием, Африкэм, КъуэкІыпІэ Гъунэгъум, Латин Америкэмрэ Европэмрэ хыхьэ къэралкъыщызэгъэпэщыным ехьэліа іуэхухэм.

ЗЭІУЩІЭМ кърихьэліащ хамэ хэкухэм щыщ хьэщІэ 700-м щІйгъу - къэрал 35-м зыхъумэжыныгъэмкІэ я министрхэр, штаб нэхъыщхьэхэм я унафэщІхэмрэ абыхэм я къуэдзэхэмрэ, дунейпсо зэгухьэныгъэ зэмылІэужьыгъуэхэм я ліыкіуэ-

Конференцым хэтхэм видеоіэмалкіэ захуигъэзащ УФ-м и Президент Путин Владимир. «Дуней щытыкІэм псынщІэу зехъуэж ди зэманым, къэрал ухуэкІэщІэхэр къыхалъхьэ, хабзэщІэхэр къоунэху. КІуэ пэтми къэрал нэхъыбэм къыхах езыхэм я лъэпкъ хабзэхэр, лъапІэныгъэхэр зи тегъэщІапІэ зэхэтыкІэр. Абы пэщІэт къарухэри щыгъунэжщ дунейм. Аращ щхьэж и шынагъуэншагъэр къызэригъэпэщыным, зихъумэжыным нэхъ мыхьэнэшхүэ ират щІэхъуар икІи мыпхуэдэу зэlухауэ дызэпсэлъэным псом хуэмыдэжу дыщІыхуэныкъуэр. къытесхьэркъым мы зэlущІэр мамырыгъэмрэ зэпІэзэрытыныгъэмрэ дунейм щыгъэбыдэным хэлъхьэныгъэшхуэ зэрыхуищІынум», жиІащ Путиным.

Зэхуэсышхуэр зытеухуа уэхухэр зэпкърахыу абы къыщыпсэлъащ УФ-м зыхъумэжыныгъэмкІэ и министр, армэм и генерал Шойгу Сергейрэ Зэдэлэжьэныгъэмкіэ Шанхай зэгухьэныгъэм и секретарь нэхъыщхьэ Мин Чжанрэ. Абыхэм къыхагъэщащ къэралхэр щІызэгурымыІуэ Іvэхvхэм къазэрыхэхъуэм и зэранкіэ іэщэкіэ зызэщіэузэдэныр щІэхуэбжьэнкІэ зэрыхъўнур.

КЪАРДЭН Хьэбил,

2022 гъэм шыщхьэуІум и 17-м.

Шыщхьэуlум и 18 махуэку

♦Урысейм щагъэлъапІэ Географым и махуэр **♦ 1941 гъэм** КъБР-м тхьэмахуэ щІыхьэху щекІуэкІащ. Абы хэтахэм къалэжьа сом мин 300-р Зыхъумэжыныгъэм и фондым халъхьащ. **♦ 1934 гъэм** къалъхуащ Социалист Лэжьыгъэм и ЛІыхъужь **Аттоев Сэлихь**. ♦1949 гъэм къалъхуащ

къэрал лэжьакІуэ, генераллейтенант Ешыгуауэ Русшынагъуэншагъэр ♦1950 гъэм къалъхуащ усакІуэ, КъБР-м щэнхабээм-

кіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ Вындыжь Марие. **♦1957 гъэм** къалъхуащ мэкъумэш щІэныгъэхэмкІэ доктор, прунж гъэкІыным елэжь щІэныгъэ центрым и

унафэщі Хъурум Хьэзрэт. Дунейм и щытыкІэнур «pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык уэфІу щыщытынущ. Хуабэр

махуэм градус 28 - 30, жэщым градус 21 - 23-рэ щыхъунущ. Шыщхьэу<mark>јум и 19</mark>, *мэрем* ♦Сурэтым и дунейпсо ма-

♦Гуманитар дэІэпыкъуныгъэм и дунейпсо махуэщ **♦ 1942 гъэм** Къардэн Къубатий Елъхъуэт (Осетие Ищхъэрэ) и деж бийм и кхъухьлъатитІ къыщриудыхащ. ♦1931 гъэм къалъхуащ скульптор Уэзы Заурбэч. **♦1935 гъэм** къалъхуащ КъБР-м, КъШР-м, АР-м шэнхабзэмкІэ шІыхь зиІэ я лэжьакіуэ **Бищіо Анатолэ**. ♦1949 гъэм къалъхуащ | тхыдэ щІэныгъэхэмкІэ доктор, КъБР-м щІэныгъэхэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ. КъБР-м и Къэрал саугъэтым и лауреат Къэжэр Валерэ. **♦1965 гъэм** къалъхуащ ре-

жиссёр, КъБР-м гъуазджэхэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ **Дэбагъуэ Роман**.

Дунейм и щытыкІэнур «pogoda.yandex.ru» сай тым зэритымкіэ, Налшык уэфІу шышытынуш. Xуабэр махуэм градус 25 - 26-рэ, жэщым градус 19 - 20 щыхъунущ

Зыгъэхьэзырар ЖЬЭКІЭМЫХЪУ Маринэщ.

Лъэпкъ Іущыгъэ:

Еущий зы махуэщ, хабзэ хьэху махуищщ.

Жылагъуэхэм махуэшхуэм зыхуагъэхьэзыр

Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ Бахъсэн щІыналъэмрэ илъэси 100 щрикъум зэгузэпэщу Гущгэнущ Бахъсэн райо-

ным и жылагъуэхэр. «Къэбэрдей-Балъкъэрым и транспорт системэр егъэфІэкІуэн», «Гъуэгу хозяйствэ» къэрал программэхэм хиубыдэу Дыгулыбгъуейм КІуэкІуэ Валерэ и цІэр зезыхьэ и уэрамым щаукъуэдий къызэ-

рагъэнэху линиещІэхэр. Километри 2-м щІигъу зи кІыхьагъ уэрамым щызэфІагъэкІыну лэжьыгъэм сом мелуани 2-м щІигъу хухахащ. Мы зэманым лэжьакіуэхэм ток кіапсэхэр зрикІуэну пкъохэм я лъабжьэр ягъэхьэзыр. Ухуэныгъэхэм къадэкІуэу, щІыпІэхэри зэщІагъэкъабзэ.

Къуажэ администрацэхэм я уна-

фэщіхэм я жэрдэмкіэ щіэх-щіэхыурэ убыдэу жыгыщіэ мин 15, жыг къуацэуи зэхашэ щіыхьэхухэм я фіыгъэкіэ федеральнэ гъуэгубгъухэр ягъэкъабзэ, кІэрыхубжьэрыху гъэтІылъыпІэхэр ягъэсей, псом хуэмыдэу иджыпсту хуэбэлэрыгъыркъым кІыру зыкъэзыІэт удз ежьужьхэм. Ахэр палъэ пыухыкам тету гъэ псом къахынущ.

ЩІыпіэхэр зэщіэгъэкъэбзэным теухуауэ ди республикэм и район псоми мазитІ щрагъэкІуэкІа лэжьыгъэм къызэригъэлъэгъуамкІэ, мы районым гектар 25-м пластикэ кІэрыхубжьэрыхухэр щызэщІакъуащ, псы Іуфэрэ абыхэм я Іэгъуэблагъэу километр 56-рэ ягъэкъэбзащ. Апхуэдэу зыхуей хуагъэзащ фэеплъ щІыпізу 25-рэ, зыгъэпсэхупі эу 5, мэз лъапэрэ гъуэгубгъуу километр 58-рэ. МазитІ лэжьыгъэм хи-

апхуэдиз дыдэ хасащ.

Ди республикэм и Іэтащхьэм и нэІэм щіэту ноби йолэжь Дыгулыбгъуей Бахъсэным и цІэр зезыхьэ и уэрамым. Мы зэманым ирихьэлізу лъэс зекіуапізу метр зэбгъузэнатІэ мини 2,5-м плиткэхэр иралъхьэри къэщІыхьхэр ягъэувыжащ, щадзауэ гъуэгум асфалът тралъхьэ. Мыгувэу ягъэувынущ кІэрыхубжьэрыхур зрадзэнухэмрэ тетІысхьэпІэхэмрэ, щІыпІэр къагъэнэхунущ, сабийхэми балигъхэми я зыгъэпсэхупІэ щІыпІэхэр яухуэнущ, а псом иужькіэ жыгыщізу 140-рэ хасэнущ. Лэжьыгъэ псори зэфlагъэкlынущ Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ Бахъсэн щІыналъэмрэ илъэси 100 щрикъум ирихьэлІэу.

ЛЪОСТЭН Музэ.

Политикэ Экономикэ

Кавказ Ищхъэрэ Жылагъуэ Іуэху

Сыту пІэрэ къыпэплъэр Байден?

жыж Байден Джо и узыншагъэр зэрымыщІагъуэм гу лъатащ ар президент къулыкъум зэрытеувэу. Зэм хопсэлъыхь, зэми кхъухьлъатэ дэкіуеипіэм щоджалэ, языныкъуэхэм деж къыбгъэдэмыт цІыхум сэлам ирихыну и Іэр хуеший. Слюжь, зи ныбжь хэкіуэтам дежкіэ гъэщІэгъуэн гуэри хэлъынтэкъым ар ядернэ Іэщэ лъэщ зиІэ къэралым и Іэтащхьэу щымытамэ... Мис ар шынагъуэщ. Ауэ псом хуэмыдэу зытегузэвыхьыр и унафэ щІыкі эрщ. И къулыкъум зэрытеувэрэ абы зы Іуэхуи къехъуліакъым. Псоми щыщіидзар американ зауэліхэр Афганистаным къыщригъэшыжарш. Къришыжакъым, атІэ напэтехыу къыщІигъэпхъуэжащ, доллар мелардхэм я уасэ ІэщэщІэхэр къигъанэри, а къэралым зэрыщы а илъэс 20-м пэжу щхьэхуитыныгъэм къыхуэнэжа афганхэри езым къыдэщІу зэуа и гуэгъухэри хыф Іидзэри. АрдыдэмкІэ Америкэр игъэулъиящ, зэи укъызэримыгъэпэжынур икіи ущыгугъ вэн икіи и унафэм щіэтт миль зэрымыхъунур аргуэру къигъэлъагъуэри.

Дунейм и тепщэу зызыб-

хуэдэу къигъэсэбэпу политизэрыхэтрэ зытеплъэ мыхъу япэщіыкіэ СССР-р, иджы Урысейр экономикэ и лъэрымыхь лъэныкъуэкІэ ищІыну зэрыхущІэкъўм зыри къикІыркъым. КІэ зимыІэж санкцэхэр езы Штат Зэгуэтхэмрэ абыхэм я блыгущІэт Европэмрэ я щхьэ техуэжащ. Байден хуабжьу ныкъуэкъуащ «Ищхъэрэ унэтІыныгъэ-2» газ кІуапІэ бжьамийр яримыгъэукъуэдиину. Ауэ хузэфІэкІар яримыгъэутІыпщылажьэу Мурадыр хуэгъэзат урысей гъэсыныпхъэм ипіэкіэ дейцхэм я хуитыныгъэхэм США-м и газ ткіуаткіуэр КъухьэпІэм иригъэщэхуным. АрщхьэкІэ Европэм кърищэн апхуэдиз гази ар къызэришэн кхъухьхэри имыlэу къыщlэкІащ. Гъэсыныпхъэукъигъэсэбэпым и процент 40-р Урысейм Іызых Евросоюзыр утыку къинащ: газым и уасэр улъэщІэмыхьэну докІуей, езыр щІымахуэ къэблэгъам хуэхьэзыркъым.

УКРАИНЭР щІэхуа куэзыр

Иджы континентым и мызакъузу, езы США-ми махуэ къэс псори нэхъ лъапІэ щохъу. ГъэщІэгъуэнкъым американ президентым и рейтингыр лъахъшэ дыдэу зэрехар. Апхуэдэурэ кіуэмэ, мы гъэм и щэкіуэгъуэм екіуэкіыну хэхыныгъэхэм (сенатымрэ лыкІуэхэм я палатэмрэ я Іыхьэ къихьэхункіэ хъунущ. Арщанитыр къагъэщіэрэщіэ- щхьэкіэ къулыкъур щиіыгъыжынущ) республикэ партым бжьыпэр зэриубыдынум күэдым шэч къытрахьэркъым. ИтІанэ белджылыш Байден и къулыкъум и палъэр къэмысу зэрытрагъэкІынур. Иджы абы нэхъыбэрэ тепсэлъыхь хъуащ. Уеблэмэ зэгъэпщэныгъэхэр къахь, тхыдэмкіэ мэіэбэ. Псалъэм и хьэтыркІэ, «Текумзе къытријуамкіэ» зэджэр ягу

къагъэкіыж.

Иджыблагъэ, Урысейм и Дзэ-

лым къигъэлъэгъуащ кхъухьлъатэ-

ліэщіыгъуэм и 60 гъэхэм хуэза дэ,

зэрихьа лІыгъэмрэ ди гъуазэу щы-

тащ. «ЦІыху хъарзынэм и хъыбар» -

къуажэ библиотекэми ди школым ей-

ми бзитІымкІи щІэлът. Ахэр къы-

плъысын щхьэкІэ чэзум ухэтын хуейт,

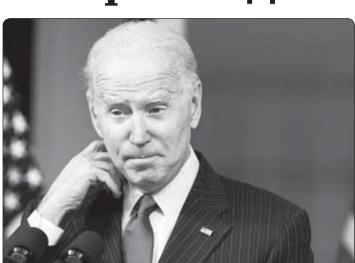
абы теухуа тхылъымкІэ ягъэува худо-

щытащ: бийм къриудыха кхъухь-

Ар япэ лъэхъэнэт. Хуабжьу гугъу

жественнэ фильмырщ.

теухуа документальнэ фильм.

дэ деплъауэ щытащ актёр цІэрыІуэ Гойкэ Митич роль нэхъыщхьэр щигъэзэщІа «Текумзе» фильм гукъинэжым. Американ индейцхэр хахуэу зэрыщІэбэнар ди къыщІэзыгъэувэж фильмыр теухуащ вождь Текумзе. А ціыхум хузэфіэкіащ индейц лъэпкъыу 32-рэ зэкъуигъэузэбгъузэнатІэ мин 500-м нэмыс - а зэманым Штат Зэгуэтхэм я щІыналъэр зэрыхъум нэхърэ нэхъыбэ. Псом хуэмыдэу и бий кІэрыуфІыцІыр зи фэр плъыжьхэр къэзыгъапцІэ генерал Гаррисон Уильямт, Илианэ и губернаторырт. 1809 гъэм фо-кlадэм и 30-м индейц вождь зыбжанэ Форт-Уэин щригъафэри, абыхэм я деж доллар 200-кіэ къыщищэхуащ «адэжь шІыналъэу» километр зэбгъузэнатІэ мин 12. Ар къэзыщіа Текумзе генералым хуигъэуващ зэгурыІуэныгъэр икъу-

тэжыну. Модрейм идакъым. Текумзе американ правительствэр къыхуриджэрт инпщіэ хуащіыну, зэгурыіуэныгъэхэр вождь щхьэхуэхэр мыхъуу, зэрыщыту цІыхубэм дяпэкІэ яришІылІэну. АрщхьэкІэ иужьрейр абы игъэгубжьа къудейщ. Апхуэдэу шыхъум, Текумзе инджылызхэм ягухьащ икІи зэхэуэхэм ящыщ зым къыщаукіащ.

АрщхьэкІэ тхыдэджхэм сэтей къащіащ тезыіуар зэрымы-Текумзер, атІэ абы и къуэш шаман (тхьэгурымагъуэ) цІэрыІуэ Тенскатавэу зэрыщытыр. ЛІэн ипэкІэ 1836 гъэм бгар аращ. Гаррисон президент хэхыныгъэхэм хэтт. Шаманым жиlащ: «Иджыкlэ Гаррисон текІуэнукъым икІи Вождышхуэ хъунукъым. Ауэ къыкІэлъыкІуэ хэхыныгъэхэр ну піалъэр имыўхыу ліэнуш. Иужькіэ илъэс 20 дэкіыхукіэ хахыну дэтхэнэ Вождышхуэри и ажалкіэ ліэнуш е яукіынущ».

ГъэщІэгъуэныращи, апхуэдэ дыдэу хъуащ. Гаррисон 1936 гъэм пхрык акъым, ауэ илъэси 4 дэкІри, 1940 гъэм, президенту хахащ. «Индейцхэм ятекlуар» езым и инаугу-ЛІэщІыгъуэ ныкъуэ ипэкІэ джэ хъури, мазэ нэхъ дэ-

мыкІыу ліащ. Абы и къулыкъур зэриІыгъар махуэ 30-рэ сыхьэт 12-рэ дакъйкъэ 30 къудейкіэщ, нэгъуэщіу жыпіэмэ, адрей президент псоми нэхъ-

рэ нэхъ зэман кіэщікіэ. АдэкІэ къэхъуар нэхъ телъыджэжщ. 1860 гъэм президенту хаха Линкольн Авраам етІуанэ піалъэкіэ къулыкъум пэрыува къудейуэ дунейм ехыжащ, актёр Бут Джон и шэм и гъащ эр ихьри.

1880 гъэм хэхыныгъэхэм щытекІуа Гарфилд Джеймс хужьым зэрыщІэсар илъэс ныкъуэ къудейщ: ар къиукІащ зи акъылыр зэтемыс Гито Шарль.

1900 гъэм етіуанэ піалъэкіэ президент шэнтжьейм итІысхьа Мак-Кинли Уильям зы илъэси дэмыкlыу иліыкlащ Чолгош анархист къытридза уІэгъэм.

1920 гъэм къэралым и Іэгащхьэ хъуа Гардин Уоррен 1923 гъэм къытехуэри лІащ. И щхьэм лъы кіуауэ жаіэ, ауэ нэхъыбэм хуагъэфащэ щхъухькІэ дунейм ирагъэхыжауэ.

1940 гъэм щІэрыщІэў пре зиденту хахыжа Рузвельт Франклин зэуэзэпсэу лашц 1945 гъэм мэлыжьыхьым и 12-м. АрщхьэкІэ ар яукІауэ хуагъэфащэ Сталиныр зэригъэныбжьэгъур зигу темыхуэ инджылызхэм.

1960 гъэм президенту хаха Кеннеди Джон илъэсищ нэхъ дэмыкІыу дунейм ирагъэхыжащ. Ар иукlауэ жаlащ Освальд Ли.

1980 гъэм Унэ хужьым и тет хъуа Рейган Рональд 1981 гъэм гъатхэпэм и 30-м Вашингтон и «Хилтон» хьэщІэщым и бжэГупэм хьэлъэу щауІауэ щытащ, ауэ къелащ.

2000 гъэм президент къулыкъум пэрыува Буш Джордж нэхъыщІэр 2002 гъэм щІышылэм и 13-м телевизорым здеплъым купкъ и тэмакъым тенэри, иліыкі пэтащ. Зэрытлъагъущи, «о»

пыт бжыгъэр щĺагъуэкъым. США-м президенту иІа 46-м (Байдени хэту) ящыщу 7-р лажьэу дунейм ехыжащ. Абыхэм я гъащІэр «Текумзе къатријуам» (апхуэдэущ ар гъащІэм зэрыхыхьар) ихьауэ хуэзыгъэфащэхэр машІэкъым. Байден президент рацэм къыщыпсалъэу сыхьэ- къулыкъур Іэрыхьащ 2020 титІкІэ щІыІэм хэтащ, сыма- гъэм. Абы къыпэплъэр зэманым къигъэлъэгъуэнщ.

Чубайс и Іуэхур иджыри псэущ Илъэс 30 ипэкіэ ди ціыхухэр дэкум хуэдэу къагъэпціащ

Юбилейхэр зэхуэдэкъым: языныкъуэхэр ягъэлъапІэ адрейхэр Іейкіэ тхыдэм хыхьащ, уеблэмэ нобэр къыздэсым яхуэмыгъэныщкіуу. Псалъэм и хьэтыркіэ, илъэс 30 ипэкіэ къэхъуар. 1992 гъэм шыщхьэуіум и 14-м УФ-м и Президент Ельцин Борис Іэ тридзащ Урысейм приватизацэ чекхэр къызэрыщежьэм теухуа унафэм. Абыхэмкіэ къэпщэхуфынут приватизацэ ящі предприятэхэм я акцэхэр. «Ваучерхэр фрикъунущ «Волга» автомобилиті, уеблэмэ щы, уехъуліэмэ, нэхъыбэж кърифщэхуну», Тхьэ щијуэжырт телевизорым ису мы јуэхум и идеолог икІи и къызэгъэпэщакІуэ Чубайс Анатолий, а зэманым мылъкумкіэ къэрал комитетым и унафэщіым. Ар апхуэдэу къыщіэкіа икіи хэт сыт лъыса?

НЭХЪЫЖЬХЭМ дощ!эж зи гугъу тщ!ы лъэхъэнэм ди къэралым и ц!ыхухэм «ГАЗ-24» автомашинэм я нэхэр къыхуикІыу зэрыщытар - ар я хъуэпсапІэт. Иджы мис абы лъоїэс: Дауэ умыгуфіэнрэ?! Арщхьэкіэ зи фіэщ мыхъухэри щыІэт: а зэманым властыр хунэсакІэт жиІам тумы гъуэтэжу зыкъигъэлъэгъуэн. АрщхьэкІэ зыхэдэн щыІэтэкъым: къыхуащ я унафэт...

Псори гурыІуэгъуэ хъуащ щІэх дыдэу: 1994 гъэм дыгъэгъазэм и 9-м Къэрал Думэм къищта унафэм къыщигъэлъэгъуащ приватизацэм кърикІуахэм арэзы укъызэримыщіыр. Ахэр нэгъуэщіу къыщіэкіынкій іэмал иіэтэкъым: псоми белджылы ящыхъуакІэт мылъкур цІыхубэм яІэригъэхьэн мурад зыми зэримы эххар. Ар зылъысын хуейр къахуэпэжыну цІыхухэрт. Ахэр куэдтэкъым.

Чубайс иужькіэ зиумысыжауэ щытащ: «1997 гъэр къэсыху приватизацэр Урысейм экономикэ Іуэхуу щытыххакъым. Абы зэфІигъэкІыр къалэн нэхъыщхьэрт - коммунизмэр къэгъэувыІэнырт. А къалэныр дэ зэфІэдгъэкІащ. Дэ мылъкур етташ абы нэхъ пэгъунэгъухэм: бандитхэм. обкомхэм я секретархэм, заводхэм я директорхэм. Ахэращ ар зылъысар. Абы и фІыгъэкІэ лъыгъажэ къэхъуакъым».

Мис апхуэдэу зэрапхъуащ къапэщІэхуэ псори. Езыхэм къахуэшхьэпэну цІыхухэм мылъкур лъагъэсын мурадкІэ Іэмал телъыджэхэр къагупсысырт. Къэунэхуа «сакъылэт аукционхэм» апхуэдэ дыдэу къыздикіар ямыщіэ уней коммерцэ банкхэм пуд дыдэу къыщащэхурт ІуэхущІапІэ инхэм я акцэхэр. Фигу къэдгъэкlыжынщ leй и лъэныкъуэкlэ ціэрыіуэ хъуахэу Березовский Борисрэ Абрамович Романрэ Лондон и судым зэрыщызэдэуар. Къызэрыщ эк амкіэ, абыхэм «Сибнефть» Іуэхущіапіэм и акцэхэр апхуэдэ банк гуэрым къы аха доллар мелуани 100-к і къащэхуащ, ауэ шыхуэр япшыныжыным хүнэмысу езы къезытар... лъэлъэжащ. Арати, къэрал псом и дежкІэ мыхьэнэшхуэ зиіэ а Іэнатіэр пщіэншэу яіэрыхьащ.

Дэнэкіи хьэгъэщагъэт. Абы, гуащіэрыпсэухэм нэмыщі, псори хэпщіат. Псалъэм папщіэ, заводхэм, фабрикэхэм я унафэщІхэм езыхэм я лэжьакІуэхэм улахуэ иратыртэкъым. Абы щыгъуэми, дыхьэпІэхэм деж щагъэувырт ваучерхэр (апхуэдэуи йоджэ зи гугъу тщІы тхылъымпІэхэм) щащэху киоскхэр. Ауэ къыкъуэкаш чекхэр зыщэху нэгъуэщІхэри - криминалым щыщхэр. Ахэр директорхэм я деж кіуэрт ягурыіуэну. Зымыдэхэр лъэныкъуэ ирагъэзырт, арэзы хъуахэм езыхэм я къуэдзэу занщ эу ягъэувын хуей хъурт мис а криминалым щыщхэр. Апхуэдэ щІыкІэкІэ бандитхэр экономикэм, предприятэ инхэм ялъэ эсащ. Я Іэхэр зэтедзауэ щыстэкъым США-мрэ КъухьэпІэмрэ. Приватизацэр щекІуэкІым стратегие мыхьэнэ зиІэ предприятэхэм - Калугэ и турбинэ заводым е «Пермь и моторхэр» Іуэхущіапіэм я акцэхэм я нэхъыбэр къызыхэкіар ямыщіэу абыхэм яІэрыхьащ. Іэшэ щащІ завод куэд НАТО-м и кІэлъыплъыныгъэм щІэхуащ. Комитетым и унэм зы къат псо щаlыгът хамэ къэрал чэнджэщэгъухэм. Къухьэпlэм Ельциныр идэным теухуауэ зэращІылІа зэгурыІуэныгъэм ар къыщыгъэлъэгъуауэ къыщІэкІынут. Абы щыхьэт тохъуэ парламентым и унэм топышэхэмкіэ щеуэм Къухьэпіэм зыри зэрыжимы ар.

Пэжщ, Ельцин, Гайдар, Чубайс сымэ, абыхэм я пыхъуэпышэхэм властыр яІэщІыхьэн ипэкІи ди къэралым щытыкІэр щыщІэгъуакъым. СССР-м къыщалэжьым хуабжьу кІэрыхуат, ауэ ахэри хьэжьвакъэжьышххэм ягъэпшкІурти, тыкуэнхэм зыри щІэлътэкъым. Къэралыр етІы сэхырт. Хэкіыпіэхэр икіэшіыпіэкіэ къэгъуэтауэ, экономикэр зэфІэгъэувэжын хуейт. Мис апхуэдэ мурадкІэ къежьащ «цІыхубэ приватизацэр». Ельцин жиlат: «Дэ диlэн хуейр мелуанырыбжэ закъуэт акъуэкъым, ат э мылъку зиІэ мелуанхэрш». Ауэ мис а приватизацэр я шхьэусыгъуэу къэралыр щысхьырабгъуншэу яхъунщіащ...

Дауэ ар зэрыхъуар? РСФСР-м и Совет Нэхъышхьэм ПриватизацэмкІэ законыр къищтащ. Абы белджылыуэ шыубзыхуат ціыхухэм езыхэм я ціэмкіэ тха чекхэр зэраіэнур. АбыхэмкІэ къэкІуэну ахъшэр трах хъунутэкъым къызэрагъэсэбэпынур мылъку къращэхун папщІэт. Законым къыхэщыртэкъым ваучер гуэри. Аршхьэкіэ. 1992 гъэм и гъэмахуэм - депутатхэм зыша-

гъэпсэху зэманым - дунейм къытехьащ а законыр зэзыхъуэк а президент унафэр. Абы шыгъуэм шы а хабзэхэм япкъ иткіэ, Президентым и унафэр піалъэ кіэшіым къриубыдэу Совет Нэхъыщхьэм имыкъутэжамэ, абы законым и къару игъуэтырт. Арати, Іэмал хьилэшыхэм я зэранкІэ, депутатхэм а унафэм шыгъуазэ шыхъуар ар шакъутэжыфыну піалъэр икіа иужькіэщ. Фіы зигу илъхэм апхуэдэ ящіэркъым.

Дауи, депутатхэм къагуры уащ Іуэхур зы Іутыр. Совет Нэ-хъыщхьэмрэ Ельцин Борисрэ зэпэщ Ізуващ. А зэпыщІэтыныгъэр зэриухам псори дыщыгъуазэщ. Абы иужькІэ «либерал реформаторхэм» я мурадыр къехъуліащ: коммунизмэр текіуэтащ, мылъкур яІэрыхьащ къахуэщхьэпэну ціыхухэм: «бандитхэм, обкомхэм я секретархэм, заводхэм я директорхэм». Къэралыр къулейрэ къулейсызу зэкіэщіэкіащ. Дыгъуасэ лаборанту щытахэр пшэдджыжьым олигархыу къзушащ. Зэрыгуры уэгъуэщи, абы къыдэкІуащ апхуэдэхэм деж къыдэхъей хабзэ узыфэхэр: Іулъхьэхэм, щІэпхъаджагъэхэм къыпхуэмылъытэн хуэдизу заубгъуныр, мылъку щхьэкІэ зэрытхьэлэныр, нэгъуэщІ мыхъумышІагъэ псори.

Абыхэм я Ізужьхэр кіуэдыжакъым икіи гъэкіуэдыжы-гъуафіэкъым. Кіэщіу жыпіэмэ, Чубайс и Іуэхур иджыри

къинэжащ.

хьа текІуэныгъэщ.

Дохутырхэм затащ...

бжьыну хунэсакіэщ. Нарткъалэ и 2-нэ курыт еджапІэм щІэсыху къалэ, щІыналъэ, республикэ зэпеуэ блимыгъэкіыу хэтащ, зыхэта псоми япэ увыпІэхэр щиубыду. А лъэхъэнэм зригъэгъуэта ехъуліэныгъэхэмрэ ЕГЭ-мкіэ къихьа бжыгъэ лъагэхэмрэ я фІыгъэкІэ, УФ-м и Президентым деж шыІэ Финанс университетым ди щіыналъэм къыбгъэдэкіыу щІагъэтіысхьэну Джэдгъэфыр ягъэлъэгъуат 2018 гъэм. Апхуэдэу, щіалэм и хъуэпсапіэр нахуапіэ хъуащ - 2018 гъэм ар щІэтІысхьащ еджапІэ нэхъыщхьэм. Залымджэрий хиша лъагъуэм емыпцІыжу и еджэным къыпищащ икІи зэпеуэ, конференц зэхуэмыдэхэм хыхьэмэ, бжьыпэр иІыгъыу, япэ увыпіэхэр къихьурэ Урысейм

къыщацІыхуащ. 2021 гъэм Сочэ къалэ щекіуэкіа Финанс шынагъуэншагъэмкіэ япэ дунейпсо олим- хуэдгъэзащ.

Шэрэдж Ищхъэрэ (Къуэжьыкъуей Ищ- пиадэм Джэдгъэфым япэ увыпіэр къыщи хъэрэ) щалъхуа, къыщыхъуа Джэдгъэф хьри, бакалавриатыр къызэриухыу, ма-Залымджэрий ныбжьышхуэ имы Іэми, Урыгистратурэм зэрыщІэтІысхьэфыну Іэмасей Федерацэми къэрал щіыбми и ціэр лыр къихьэхуащ. А зэпеуэм хэтащ Белорущигъэјуну, еджагъэшхуэхэр къигъэујэссием, Къэзахъстаным, Къыргъызстаным, Урысейм, Таджикистаным, Тыркуменистаным, Узбекистаным щыщ ныбжьыщІэ

300-м щіигъу. А псоми ефіэкіат ди щіалэр. Коронавирусыр къызэрежьэрэ дипломхэр щратыж пшыхь Іэтахэр еджапІэм щрагъэкІуэкІатэкъыми, иужьрей илъэсищым къриубыдэу университетыр къэзыухахэр 2022 гъэм мэкъуауэгъуэм и 2-м Кремлым ирагъэблэгъат, ягъэлъэпІэну. А пшыхьым ціыхуибгъу щыхагъэщхьэхукіат, я ехъуліэныгъэмрэ еджэкіэмкіэ щапхъэу къахьу. Абыхэм яхэтащ Джэдгъэфри - Залымджэрий къыхуагъэфэщащ «Студент нэхъыфі дыдэ» ціэ лъапіэр икіи абы и дипломыр къритыжащ Къэрал Казначействэм и унафэщ І Артюхин Роман.

Уей-үей жригъэlэү цlыхүм яхэт адыгэ щіалэр ди щіэджыкіакіуэхэм нэхъ гъунэгъуу едгъэціыхумэ ди гуапэу, зы-

ЩІэныгъэр зи гъуазэ

- Залым, Урысейм узэры щеджа илъэсиплым къриубыдэу зыІэрыбгъэхьа ехъуліэныгъэхэм дыщыгъуазэщ - ахэр газетхэм къытехуауэ зэдгъэцІыхуащ. Сэ сщІэну сызыхуейр адэкІэ уи мурадхэрщ, узыщІэхъуэпсырщ.

Псом япэрауэ, къыхэзгъэщынут апхуэдэ гулъытэр зэрыгуалэр, къару къызэрыпхилъхьэр, нэхъри узэрытри-гъэшхуэр. Абыкіэ фіыщіэ фхузощІ, газетхэм сэ стеухуауэ къытрадза тхыгъэхэр псори ди унагъуэ илъщ, пщІэ хуэтщіу зыдохьэ. Уи упщіэмкІэ къэзгъэзэжынщи, Сочэ щекІуэкІауэ щыта дунейпсо олимпиадэм япэ увыпіэр къызэрыщысхьам и фІыгъэкІэ, магистратурэм сыщІэхуащ. КъищынэмыщІауэ, Къэрал Казначействэм лэжьапІэ къыщысхуагъэлъэгъуащ. УФ-м и Президентым деж шыІэ Финанс университетым лаборант-къэхутакІуэу сыщолажьэ. Пшэдей къытщыщІынур зыми ищІэркъым, ауэ согугъэ илъэс 30 сыщрикъум ирихьэлІэу экономикэ щіэныгъэхэмкіэ кандидат сы-

хьуну. **Кіэшіу жыпіэмэ**, еджэ-І́эшіыб пщіынуныгъэр къым?!

- Хьэуэ, сщІынукъым. Кандидатым деж сыкъыщызэтемыувыlэу, щіэныгъэхэмкіэ доктор сыхъуну сохъуапсэ.
- Уи хъуэпсапіэ псори нахуапІэ хъуну ди гуапэщ, За-

лым. ЩІэныгъэм хуиІэ лъа-

гъуныгъэр дэнэ къипха? Зыгуэр щапхъэ пхуэхъуа? ШІэныгъэр псом нэхъыщхьэу зэрыщытым сыщіа- гъи игъуэтащ, пщіэ къы- барыр куэдым щапхъэ яхуэпіыкіаш. Си адэшхуэ-анэшхуэхэм (си адэ и лъэныкъуэк и анэшымкІи) зэпымычу, къытрагъэзэжурэ жаlэрт фlыуэ зэрихьэу, Аруан щlыналъэм и еджэн зэрыхуейр, щІэныгъэ ветеранхэм я зэгухьэныгъэм зыбгъэдэлъыр зэрылъэщыр, арыншэу лъагапІэ зэрумыубыдыфынур. Курыт еджапІэм сыщыщІэсым си адэшхуэмрэ анэшхуэмрэ къысщхьэщыту унэ лэжьыгъэхэр сагъэщІыжырт. Си адэ-анэр лэжьапІэм къикІыжа нэужь сщІыжа лэжьыгъэхэм ириплъэжырт, къапщытэжырт, щыуагъэ зэдгъэзэхуэкъыхэкІамэ. жырт. Гъэмахуэ мазищым зыгъэпсэхугъуэ жыхуаІэр сымыщІэу, адыгэбзэкІи урысыб-

зэкІи тхылъ седжэрт, къистхыкІырт. Япэ классым щышІэдзауэ, школыр къэзухыху апхуэдэу щытащ. Уеблэмэ япэ классыр къыщызухам щыгъуэ гъэбагъуэ таблицэр гукіэ сщізуэ етіуанэ классым сыщІэтІысхьэжауэ щытащ. - ГъэщІэгъуэнкъэ! Уи нэ-

хъыжьхэм шІэныгъэ ябгъэдэлъ хъунт апхуэдизу ущытрагъэгушхуэкіэ?! Пэжщ. Си адэшхуэ Джэдгъэф Мухьэрбий куэдрэ игу

къигъэкІыжырт и анэ фыза-

бэм и къуэ закъуэр Кострома еджапІэ зэригъэкІуауэ щытар. Зауэ нэужьыр хьэлъэт, шхын тэмэму шыІэтэкъым, ахъшэ яІэххэтэкъым, итІанэми, си адэшхуэм и анэм къыгурыІуэрт щІэныгъэр гъуазэ зэрышытыр, абы закъуэу къазэрыхудэкІуэнур. насып Дади и анэр игъэшІэхъуакъым, Кострома Мэкъумэш институтыр къыщиухри, къигъэзэжащ, Іэщіагъи лэжьытехник нэхъыщхьэу, партым хэту, унафэщІ къулыкъухэр и унафэщІу илъэс куэдкІэ лэжьэжащ. Си анэшхуэ Джэдгъэф Лэлуцэ медсестрауэ илъэс куэдкІэ лэжьащ. Си анэм и адэ Фырэ Хьэбас КъБКъУ-м и ИТФ къудамэр къиухауэ ухуакІуэ Іэзэщ. Абы и проектхэмкІэ ящІащ унэ, Іуэхущіапіэ зэмыліэужьы-Математикэмкіэ, гъуэхэр. физикэмкіэ, геометриемкіэ ущІикъузэжыфыну апхуэдэ щІэныгъэ ин бгъэдэлъщ. Си анэшхуэ Фырэ Майе щэным,

шыІэныгъэм къысхутепсэлъыхьу, зэпеуэхэм сщІыгъуу накіуэу къыздекіуэкіащ. Си ДжэбрэІилрэ адэ-анэми, щІэныгъэ нэ-Агнессэрэ, хъышкьэ яющ, я ющагъэм иролажьэ. КІэщІу жыпІэмэ, лъэныкъуитІымкІэ щапхъэ зытепхынрэ гъуазэ пхуэхъунрэ сиІэщ. Хъунутэкъым ахэр згъэщІэхъу. Ахэр къызэрысщыгугъыр сымыгъэпэжынкіэ, зэрысхуэхъуапсэм хуэдэ сымыхъункіэ Іэмал иіэтэкъым. Джэдгъэфхи Фырэхи дехеахшыл еіне едеахш едеір къахэкІащ, ахэра<u>щ</u> сэри сызыдэплъейр. ЕджапІэм сыщІэтІысхьа нэужь иджыри зы цІыху къыхэхъуащ си гъуазэхэм - ар университетым и ректору щыта, Къэрэшей-Шэрджэс Республикэм щыщ Есчындар Мухьэдинщ.

хабзэм, зэпІэзэрытыныгъэм,

- Москва псынщізу уеса? - Пэжыр жысІэнщи, ипэхэм гугъу сехьащ: зыри къызгурыІуэртэкъым, пщІыхьым сыхэту, моуэ пшагъуэм сыхэгъуэщыхьауэ къысщыхъурт.

Хуэмурэ сесэжащ. - КъызэрысщыхъумкІэ, уэ зэпымычу уоджэ. Арами, зэман гүэр къыщыпхудэхуэкІэ сыт пщІэр, сытым удихьэхрэ?

- Пэжу, зэман мащІэ дыдэщ къысхудэхуэр. Сыту жыпІэмэ, университетым и Студентхэм я щіэныгъэ зэгухьэныгъэм сринэхъыщхьэщ, Финанс университетым и ЩІэныгъэ советым сыхэтщ. Лэжьыгъэр куэдш. Араши, си зэман зэпэбжам къыдэзгъахуэ тІэкІур си ныбжьэгъухэм ядызохьэкІ, спортым сыдехьэх, ди нэгу зедгъэужьыну мэзым зыплъыхьакІуэ докІуэ. зэхьэзэхүэ зэмылІэужьыгъуэхэр къызыдогъэпэщ.

Залым, узэрыхъуапсэ дыдэм хуэдэ ухъуну, уи мурад дахэхэр къохъулІэну ди гуапэщ. Тхьэм уригъэф акіуэ! Си гугъэщ уи хъы хуащіу, ціэрэ щхьэрэ иіэу зоо- хъуну, укъызыхэкіа лъэпкъыр уэркіэ гушхуэу ліыщ-

хьэ ухъуну. Тхьэр арэзы къыпхухъу! ЖысІэну сыхуейт «Адыгэ псалъэ» газетыр зэи ди унагъуэ зэримыкІар. Сызэрышыгъуазэмкіэ, си адэшхуэр балигъ зэрыхъурэ зэпимыгъэуауэ Іэ тредзэ абы. Зы тхыгъэ къимыгъанэуи щ Іеджык І, зыгуэрхэр къыхегъэщхьэхукі, къыхетхыкі, хуэсакъыпэуи зэрехьэ. Аращи, си гуапэщ анэдэлъхубээмкіэ къылэкі газетым апхуэдэ гулъытэ къызэрысхуищІар!

Епсэлъар КЪАНЫКЪУЭ Анфисэщ.

Къазбэч - Іуащхьэмахуэ и къуэш нэхъыщІэ

Псоми фІыуэ тлъагъу Іуащхьэмахуэ метр 5642-рэ и лъагагъщ. Ар Урысейми Европэми я бгы нэхъ лъагэ дыдэщ. Абы Къазбэч бгыр лъагагъкіэ къыкіэлъокіуэ. Къазбэч адыгэхэр Іуащхьэмахуэ ціыкіукіэ йоджэ.

КЪАЗБЭЧИ, Іуащхьэмахуэ ещхьу, щыгуитІ иІэщ, КъухьэпІэ лъэныкъуэм и лъагагъщ метр 5025-рэ, КъуэкІыпІэмкІэ - метр 5033-рэ. БгитІым я зэхуакур метр 5005-рэ мэхъу. Къазбэч бгыр Урысеймрэ Куржымрэ я зэхуакум

Абы Кавказым щыпсэу лъэпкъхэр цІэ зырызкІэ йоджэ. Куржыхэр - «мылылъэ шыгукіэ», осетинхэр - «бгы хужькіэ», шэшэн, мышкъышхэр - «благъуэ щыпсэуа Іуащхьэкіэ» е «уэсрэ мылрэ» жаіэ, адыгэхэр - «БралычкІэ» е «КъазбэчкІэ» йоджэ.

Къазбэч ціэр щыфіащар XIX ліэщіыгъуэращ. А зэманым бгы лъапэм деж пщы Казбеги (Къазбэч) и къуажэ щы ащ. Иужьк э жылэми бгыми а цІэр фІащащ.

Владикавказ удэту болъагъу Къазбэч и щыгур. 1868 гъэм инджылызхэу Фрешфильд Д., Туккер, Мур А. сымэ япэ дыдэу бгым дэкlауэ щытащ. Абыхэм я гъуэгугъэлъагъуэу щытахэщ Гвилети къуажэм щыщхэу мышкъыш щалиплі. Абы иужькі дэкіащ 1889 гъэм урыс щІэныгъэлі Пастухов Андрей. Абы гъуэгугъэлъагъуэ хуэхъуащ илъэс 60 зи ныбжь осетин Царахов Тепсэрыкъуэ. Абыхэм бгым и щыгум нып трагъэувауэ щытащ.

Къазбэч бгым хъыбар куэд иІэщ. ЦІыхухэм зэрыжаlэмкlэ, фlы зигу илъ гъуэгурыкlуэ гъуэщахэм бгым и тетхэр ядоІэпыкъу Апхуэдэуи жаlэж хъыбархэм ящыщщ lyaщхьэмахуэ, Къазбэч зэкъуэшитІыр бийхэм зэщагъэ в йуэ зэпэщ в к к уэтауэ.

Къазбэч бгым удэзыхьэхыр и щІыпІэ дахэм и закъуэкъыым. Абы ущрохьэлІэ цІыхухэм щаухуахэм. Километр 208-рэ зи кlыхьагъ зауэ-куржы гъуэгур, Кавказ бгыхэм блокі, Владикавказрэ Тблисирэ зэпищ Зу. Ар Степанцминдэ, нэхъ пасэм Казбеги жыхуаІэу щыта жылагъуэм, Къазбэч бгым кІэщІэсым, и бгъумкІэ блокІ.

Къазбэч бгым метр 4100-кІэ удэкІуеймэ, къулъшырыф ящІыжа бгъуэнщІагъ, Бетлемир е ВифлеемкІэ еджэу, ухуозэ. Зэрыхуагъэфащэмкіэ, щихъхэр абы гъущі кіапсэкіэ дэкІуейуэ щытащ. 1947 - 1948 гъэхэм щІэныгъэліхэм кіапсэри, гъущіыбжэ узэрыщіыхьэри, къулъшырыфым и ныпри, ахъшэ жьгъейхэри къагъуэтауэ щытащ.

Бгъуэнщ Іагъым пэмыжыжьэу джабэм хэтщ щихъым и пэшым хэлъа щхьэгъубжэ жор, сын. Зэрыхуагъэфащэмкіэ, ар VI - VII ліэщіыгъуэхэм яухуащ. Куржыхэр щыпсэу лъэныкъуэмкІэ метр 2170-кІэ бгым удэкІуеймэ, Троицкэ е Гертетскэ мывэ члисэ щытщ. Ар XIV ліэщіыгъуэм ящіауэ щытащ. А члисэм и хъуреягъыр егъэлеяуэ дахэщ, Дарьял аузым удоплъэ. 1988 гъэм Степанцминдэ къуажэм къыщыщІэдзауэ чэщанэм нэс кІапсэ гъуэгу ящІауэ щытащ. Совет зэманым чэщанэр зэхуащІыжат, иджыпсту къызэІуахыжауэ, куржы дин лэжьакіуэхэр кіэлъоплъ, зэрахьэ.

Къазбэч бгым метр 3675-кІэ удэкІуеймэ, 1933 гъэм щаухуауэ щытащ метеостанц. Ар куэдрэ лэжьакъым, иджыпсту джабэм дэкІ альпинистхэм зыщагъэпсэху щІыпІэу аращ. Абы ублэкIрэ метр 3900-м унэсмэ, тхьэелъэјупіэ ціыкіу урохьэліэ. Тхакіуэ, усакіуэ куэдым я лэжьыгъэхэм

къыхощ Къазбэч бгыр, псори щІыпІэм и дахагъым зэрыдихьэхыр наlуэу. Псалъэм папщlэ, Лермонтов Михаил зауэлІ-хъумакІуэу ибжырт СурэтыщІ цІэрыІуэхэми Къазбэч сурэту

ящІащ. Абыхэм ящыщщ Куинджи Архип, Верещагин Василий, Рубо Франц сымэ. Сурэтхэм сыт хуэдиз ямыдахагъми, уи нэкІэ плъэ-

гъуам хуэдэкъым, шэч хэмылъу БИЦУ Жаннэ

апхуэдэу щытащ хьэуа къарухэм я махуэм егъэщІыліауэ, телевиденэм и Япэ кана-

текІуащ, кІэрахъуэшэр тригъэлъа-Иужькіэ уэсым хэлъу мэз защіэкіэ махуэ 18-кІэ ди дзэхэм я лъэныкъуэмкІэ пщащ. Дауэ къыфщхъурэ, ерыс- цІыхур кхъухьлъатэ щитІысхьэжа. Ауэ зи лъакъуитІри пымытыжыр? Япэ-Сымаджэщым куэдрэ щІэлъащ, дохутырхэм абы и лъащІыкІэ яфІэгуэныхь хъуащ, «хопсэлъыхь» жаlэри. Итlанэ къехьэкlкъуитІри памыхыу хъуакъым.

дехьащ уэгум игъэзэжыным. Тхыдэм гъуэгур ди дежкіэ зэхуэщіащ

ещіз зи лъакъуэ лъэныкъуэр протез Арщхьэкіз щіалэм и фізщт. Абы протезхэр апхуэдизу Іэзэу къигъэlурыщІати, уеблэмэ къыщикІухькІэ И зэфГэкІыр ещІэкъуауэртэкъым. къигъэлъэгъуэн папщІэ комиссэм и нехьэкІ хэмылъу къыжраІащ: абы и

Ди псалъэр ныкъуэ хъунт мыр ди псальэр ныквуэ хвунг мыр щівідмыгъужамэ. Маресьевыр егъэ-леяуэ щіалэ екіути, ціыхубзхэр къвітеліэрт. Езыри хуабжьу дихьэхауэ щытащ зы бзылъхугъэ. Гурэ псэкlэ фlыуэ илъэгъуат. Арщхъякlэ и гурыщахэр къыжьэдикъуэу и щхьэгъусэмрэ и бынхэмрэ (и щ!алит!ым я зыр хьэлъэу сымаджэт) я деж игъэзэжын хуей хъуащ: лъэпкъ л!ы-

хъужьым къезэгъыртэкъым и лъа-

гъуныгъэр япэ иригъэщыну. Ар Совет

Союзым и ЛІыхъужьым аргуэру къи-

пащхьэм къыщыфэн хуей хъуащ.

Маресьев Алексей иужькІэ дзыхь

къыхуащІащ кхъухьлъатэр. ЩІэ-

рыщІзу Іуэхум зыхуигъэсэжын хуей хъуащ. Ауэ къызыфІэмыщІэр зыпэ-мылъэщын щыІз? Езым и закъуэ

ягъэлъатэу хуежьащ, фашист кхъухь-

Хэку зауэшхуэр текІуэныгъэкІэ

къезыхьэлІа цІыхум и гъащІэр мамыр

Іуэхухэмкіи куууэ гъэнщіауэ щытащ.

Ар илъэс куэдкіэ лэжьащ зауэм хэтахэмрэ ныкъуэдыкъуэ хэхъухьахэмрэ я

зэгухьэныгъэм и унафэщІу. Махуэ

къэс ядэІэпыкъун хуей хъурт хуэны-

къуэхэм, езы зэгухьэныгъэм и лэжьы-

гъэр зэманым къыкІэрымыхуу

иунэтІын, иригъэфІэкІуэн хуей хъурт.

Апхуэдэуи щытащ, апхуэдэуи ягу

лъатэу къриудыхари зыкъым.

Пліанэпэр зыгъэхьэзырар ШАЛ Мухьэмэдщ.

Шэнхабзэ

Хъыбар

ШыщхьэуІум и 15 - 19-хэм

и лезгинкэ-батлым Къэбэрдей-Балъкъэрым и

зыкъыщигъэлъэ-

Урысейм ис

къызэрагъэпэщ

Кърымым щрагъэкіуэкі «Таврида. АРТ» фестива-

гъуэнущ «Кабардинка» къэрал академическо къофакІуэ ансамблым. Зэхыхьэр

лъэпкъхэм я щэнхабзэ хъугъуэфІыгъуэхэм я гъэу мы илъэсыр зэрагъэувам и

КъБР-м ЩэнхабзэмкІэ и министерствэм хъыбар къы-

зэрыдигъэщ амк іэ, фестивалхэм я фестивалу къа-

лъыта, Кърымым щекІуэкІ

«Таврида. АРТ» щІалэгъуалэ

зэхуэсышхуэм хыхьэ «Коро-

ли лезгинки» Іыхьэм Кавказ

Ищхъэрэм и къэфакіуэ-

нущ. Урысейм ис лъэпкъхэм

къафэм щаю зэфюкіхэр къа-

гъэлъэгъуэнущ икІи абы къы-

щыхахынущ «Къафэм и пащ-

«Таврида. Арт» фестива-

лым и продюсер Чаплинская Викторие жиlащ Урысейм

щыпсэу лъэпкъхэм я деж

шІэупшІэ нэхъ ин шызиІэ

лезгинкэ къафэр къыщыу-

нэхуам, ар къэзыгупсысам.

хуа зэдауэ нобэр къыздэсым

гъэлъэгъуэну. Зэхьэзэхуэм и

тыхь» цІэр зыхуэфащэр.

зыкъыщагъэлъэгъуэ-

ящыщщ

шІыхькіэ

Іуэху дахэхэм.

ANDIE MEANE

КъБР-м щыІэ МВД-м къет

ЦІыхухэм фІыуэ ялъэгъуа уэрэджыlакіуэ

СССР-м и цІыхубэ артист, дунейпсо фестивалхэм я лауреат, баритон лъэщ зиlэ, музыкант цlэрыlуэ Магомаев Муслъим псэужамэ, и ныбжьыр илъэс 80 ири-

МАГОМАЕВ Муслъим и гъащІэмрэ гуащіэмрэ кіэщіу фигу къэдгъэкіыжынщ. Уэрэджы ак Іуэр Баку къалэм 1942 гъэм шыщхьэуІум и 17-м къыщалъхуащ. Муслъим и ціэр и адэшхуэм и фэеплъу фіащыжащ. Іэщэхэр щагъэхьэзыр гъукІэ унагъуэм къыщыхъуами, Муслъим и адэшхуэр пасэ дыдэу пшынэм, скрипкэм, нэгъуэщІ макъамэ Іэмэпсымэхэм дахьэхри, оркестррэ хоррэ къызэригъэпэщат. ЦІыхубэ макъамэм и концертхэр къызэригъэпэщырт, езым итхахэри абы щагъэзащІэу. Магомаев Муслъим нэхъыжьым оперит и Іэдакъэ къыщі экіащ икіи ар ящыщщ азербайджан классикэ макъамэм и лъабжьэр зыгъэтІылъа-

Си адэшхуэр композитор, дирижёр цІэрыІуэу зэрыщытым зэи шэч къытесхьакъым. ИкІи абы и лъагъуэм срикІуэу композитор, дирижёр, пианист сыхъуну сыщІэхъуэпсырт. Си адэшхуэм и цІэр къысфІэзыщыжахэри абы арэзы техъуат, - щетх Магомаевым и гукъэкІыжхэм. - Си ныбжьэгъухэр машинэхэмкіэ щыджэгум, си гупэм иту къызыщызгъэхъу оркестрыр къэрэндащкіэ зезгъакіуэрт. Си адэшхуэм и скрипкэр зэгуэр къысіэрыхьэри, и зэхэлъыкіэр зэзгъащіэурэ зэрымыщіэкіэ скъутащ. Иджыпсту ар Баку и музейхэм ящыщ зым щахъумэ.

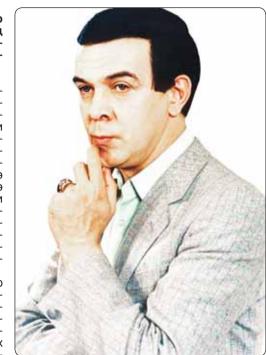
И ныбжьыр илъэситху щрикъум и япэ мапсокіэ ар игу ириубыдащ. Иужькіэ «Соловьиный час» уэрэд хъуар аращ. Абы псалъэхэр щ илъхьащ Горохов Анатолий. Баку и консерваторэм щылажьэ Музыкэ школым щыщІэсым Муслъим и адэшхуэм къыщІэна, классикэ макъамэхэр щызэхуэхьэса пластинкэхэм жэщ-махуэ имыlэу едаlуэрт. Апхуэдэу абы и япэ «егъэджакІуэ» хъуащ Карузэ Энрикэ, Руффо Титто, Джильи Беньяминэ сымэ, нэгъуэщІхэри. Ныбжьыщіэм и уэрэд жыіэкіэмкіэ заригъэщхьырт а артист цІэрыІуэхэм.

Илъэс 14 щрикъум Муслъим макъ дахэ иІэ хъуат, ауэ и классэгъухэр мыхъумэ, ціыхухэм я пащхьэм уэрэд щыжиіэн укіытэрт. Магомаевым япэу Музыкэ училищэм зыкъыщигъэлъэгъуащ. Ар уэрэд жыІэным хуабжьу щызыІэпишэм, концертмейстер Кретинген Тамарэ къыхуигъуэтащ абы игъэзэщІэну романсхэр, пасэрей композиторхэм я лэжьыгъэхэр.

Муслъим и адэ Магомети Тхьэр зэфіэкікІэ къыхуэупсат: роялми еуэрт, уэрэди жиІэрт, Мейкъуапэрэ Бакурэ щекІуэкІ спектаклхэм я утыкухэр игъэхьэзырырт, театр художникыу лажьэрти. Хэку зауэшхуэр иухыным махуэ бжыгъэ къэнэжауэ хэкlуэдащ. Илъэс 27-рэ дэкlауэ, Муслъим щыlащ и адэр щыщІалъхьэжа къуэшыкхъэм - Польшэм и Хойнэ къалэм. Муслъим и анэ драмэ трисэу икІи уэрэджы акіуэу щытащ.

Магомаевым и япэ щхьэгъусэр иджыри еджэу къишащ. Куэдрэ зэбгъэдэмысу зэбгъэдэкІыжа зэщхьэгъусэхэм зыпхъу - Маринэ - къащІэхъуащ.

Щалэ дыдэу Москва кіуа уэрэджыіакІуэм макъамэм хича япэ лъэбакъуэхэр угъурлыуэ къыхущІэкІат икІи и гъуэгуанэр хузэТуха хъуат. И ныбжьыр илъэс 19 щыхъум, Хельсинки щекІуэкІа щІалэгъуалэ фестивалым зыкъыщигъэлъэгъуащ. 1960 гъэхэм Совет Союзым и къалэ нэхъ инхэм, Кремлым и Уардэунэм, Париж щита концертхэм ар ди къэралми дуней псоми цІэрыІуэ щащІат. Абы и утыку итыкІэр, и макъ дахэр псынщІэу куэдым гунэс ящыхъуащ. Магомаевым и репертуарым куэд къызэщТиубыдэрт. Апхуэдэхэт оперэхэм, опереттэхэм ящыщ ариехэр, мюзиклхэр, романсхэр, совет, лирикэ, неаполитан уэрэд-

хэр, азербайджан, урыс композиторхэм я классикэ, эстрадэ уэрэдхэр. Магомаевым и уэрэдхэр зэригъэзащІэр куэдым я щапхъэт икІи и концертхэм я билетхэр сыт щыгъуи зэпэубыдат, цІыхушхуэ екІуалІэрти. КъищынэмыщІауэ, композитору, пианисту, сурэтыщІу, киноактёру щытащ ар. Абыхэм къакІэлъыкІуащ нэгъуэщІ ехъулІэныгъэхэкъамэр зэхэзылъхьа Муслъим и гъащ эри. Оперэмрэ балетымк э Азербайджаным театрым и солист 1963 гъэм хъуа нэужь, абы и уэрэдхэр зытет пластинкэхэр тиражышхуэ яІэу къыдэкІырт. Уэрэд 600-м щІигъу жызыІэу щыта Магомаевым уэрэд 20-м щІигъум, фильм зыбжанэм я макъамэхэр итхащ, Марио Ланц и гъащІэмрэ и гуащІэмрэ теухуа теленэтынхэр игъэхьэзырурэ иригъэкІуэкІырт. Магомаев Муслъим уэрэджыlакlуэм теухуа тхылъ къыдигъэкlащ. «Низами», «Поёт Муслъим Магомаев», «Москва в нотах» фильмхэм хэтащ. Магомаевым дуней псом и утыкушхуэхэми зыкъыщигъэлъэгъуащ, «Ла Скала», «Олимпия» жыпІэми. Канны щекІуэкІа дунейпсо макъамэ фестивалым абы и пластинкэхэр мелуан бжыгъэкІэ щащэхуауэ щытащ. Совет уэрэджыlакlуэм «Золотой диск» саугъэтыр къыхуагъэфэщащ икІи совет эстрадэ уэрэджы ак Іуэхэм ящышу абы япэу Іэмал иІащ Америкэм и Штат Зэгуэтхэм кіуэну. Магомаев Муслъим икІи композитор Іэзэу щытащ, кинофильм, спектакль зыбжанэм абы яхуитхащ макъамэхэр. Кулиев Эльдар и фильмхэм, «Рождает птица птицу», «Ярославна» спектаклхэм макъамэхэр яхуит-

> 1998 гъэм Магомаевым сценэр къигъанэри, сурэт щІыным и ужь ихьащ, и уэрэдхэр фІыуэ зылъагъухэм Интернетымкіэ епсалъэу къекіуэкіащ. Есенин Сергей и псалъэхэр зыщІэлъ и иужьрей «Прощай Баку» уэрэдыр 2007 гъэм итхащ. Илъэс дэкіри, Муслъим дунейм ехыжащ. Ар Баку къалэм щыщалъхьэжащ, и адэшхуэм пэгъунэгъуу.

> Муслъим и уэрэдхэр ноби ящыгъупщэркъым, и фэеплъ пшыхьхэр къэралым и плІанэпэ куэдым щ!эх-щ!эхыурэ къыщызэрагъэпэщ. Къапштэмэ, уэрэдымрэ къафэмкІэ КъБКъУ-м и «Амикс» театрым и артистхэм Магомаевым игъэзащІзу щыта уэрэдхэр жаІэ. Ар къызэралъхурэ илъэс бжыгъэ щрикъум ирихьэлізу, хабзэ хъуауэ, Москва щрагъэкіуэкі артист ныбжьыщіэхэм я дунейпсо зэпеуэм пащэнущ. Магомаевым и уэрэдхэращ а зэхьэзэхуэм хэтынухэм жаlэнур. ЖыпІэнурамэ, уэрэджыІакІуэр цІыху мелуанхэм фіыуэ ялъэгъуат. Абы и макъымрэ уэрэдхэмрэ уахътыншэу къыщІэкІынущ.

ТЕКІУЖЬ Заретэ.

Хэт и къафэ нэхъ дахэ?!

нэхъыфіу зыгъэзащіэм теу- и 18-м «Таврида. АРТ» фес- рида. АРТ» щіалэгъуалэ фес- ціэкіэ тивалым и утыку нэхъыщхьэм зэрыщыіэр. Аращ абы теухуа шрагъэкіуэкіынущ. Зэпеуэм зэрагъэпэщ. Абы я зэфіэкі зэпеуэр къыщіыхалъхьам и ціыху мин 25-м щіигъу щы- щоплъыж щхьэусыгъуэри. Лъэпкъхэм зэхуэсынущ икІи лезгинкэ нэ- гъуазджэмрэехъулІэныгъэфІ-Іэмал яіэщ къафэ гъуа- хъыфіу къафэхэр Іэіэткіэ хэр щызиіэхэр. зджэм щаіэ зэфіэкіыр къа- къыщыхахынущ.

иужьрей Іыхьэр шыщхьэуіум 2019 гъэм щыщіэдзауэ «Тав- тивалым ди республикэм и

тивалыр Кърымым къыщыщэнхабзэмрэ

Федеральнэ проектым Фигу къэдгъэкІыжынщи, хыхьэ «Таврида. АРТ» фес-

гъуэну я дзыхь къызэрыдагъэзар гуапэ тшыхъуаш. Апхуэдэ цІыхушхуэ щызэхуэса зэхыхьэм зыкъыщыбгъэлъэгъуэныр жэуаплыныгъэ ин зыпылъщ. Къызэхуэсахэм я пащхьэм ди щэнхабзэмрэ гъуазджэмрэ щыдгъэлъэ-

зыкъыщыдгъэлъэ- гъуэн къудейкъым ди къалэныр, атІэ ди лъэпкъ щэнхабзэм и дахагъэм дедгъэхьэхынырщ. КърихьэлІа дэтхэнэми къафэм и псэр - лезгинкэр - ягу дыхьэу дгъэзэщІэну ди мурадщ, - жаlэ «Кабардинка» ансамблым хэтхэм.

БЖЬЫХЬЭЛІ Розэ.

Си нэгу щіэкіа теплъэгъуэ

Телъыджэращи, сыкъызэ-

пхъуэ, гъунэгъубзэуи зблож. Дыгъапіэмкіэ джабэм кіэро-

цыдз гуэрхэри яужь итщ.

Мэзым нэху сыкъыщектын къысхуоблагъэ. Арыххэуи, хихих хуей хъуат. «Шы пщтэн- мэзым зы щыхь дахэ къыхож. ми. тІэпсымэ къызыкІэрих уанэ щагъщадзым блэр гъунэ- рилъагъуу, си дежка къыщогъуу бгъэдэпщхьэркъым», нэхъыжьхэм жаlэу зэхэсхати, ар уэншэку сщІыри, зезгъэ-

ХэщІапІэ сщІар хуей дахащэт, КъитІэтІыкъуэкІэ зэ-(Бахъсэн щІыналъэм щыіэщ) и лъащіэт. Джабэ задэхэр мэзт, дыхьэпІэ закъуэ иІэу.

Куэдрэ сыжея, мащІэрэ сысыкъэпІыщІауэ сыкъоуш. Пщэдджыжь нэхукъызэкІэщІитхъырт. къызэрысІуплъэу, къыздыхэ-Пхъэ гъур мафіэр зэщіэз- жа дыдэмкіэ хэлъэдэжат. гъэстри, моуэ сыкъэхуэбэжу, ЗэрыжаІэмкІэ, «уэ-ху-ху!» жысlа къудейуэ, кlэр фочым щошынэ, гыдыгъэмыхъуэ мэзымкІэ дыгъужь макъ къојукі.

НэхъапэlуэкІэ згъэунэхуат апхуэдэ къугъукІэм къикІыр: «Дызытеуэн къэзгъуэтащи фыкъызэхуэс» - къыхуриджэу арат ар къызыбгъэдэкІым мэзым щіэс хьэіуцыдзыр.

Сызэрыпэплъауэ, щІыпІэ сызэрысым нэхъ къыпэгъунэгъу АлътогъузкІи, Апсэм я къуэкІи, Хьэсэней НапэкІи, ФоубгымкІи (Къулъкъужын ищхьэкіэ щыіэхэщ) къащыпэкъугъыжащ «хъыбар» зригъэщІахэр

Хэт ищІэрэ жысІэри, фочыр къэзгъэІэгъуащ, «быдэ и анэ гъыркъым!» жыхуаІэра-

Зэуэзэпсэу, бжыхьэ уэфІ пхъэгъурымрэ пщІащэмрэ теувэхэм ирагъэщІ ЩХЪЫЩХЪ-ЩКЪЫЩКЪ

щым хуэдэ дыгъэмыхъуэмкіэ

Саугъэтхэм щІэбэнхэр зэрызохьэ

Арыххэуи, хихыр мыгурыІуэгъуэ дыдэ-

Илъэс ныкъуэ дэкІауэ

лъадэри, макІуэ-мэлъей! Ар ГЪАТХЭР къосри, дунейр къыздыхэцІэфтамкІэ сыплъэмэ, щыхь лъэужьым зы дыхуэму къэушын щІедзэ. Къуагъужь піащэ кърожэ, хьэіулэбзухэм я ушэгъуэ дахэт. Ди зы хьэблэ щалэ здыщы-«Ей-ехь, си гугъэм фыщызогъури, шы зырыз дытесу, мэзым здызошэ. Дэнэ лъэщыІэкъыми!» жыхуэсІэу сыкъэуІэбжьауэ, фочыр къыныкъуэкІи къыщагъащтэ зоштэ. Ауэ, згъауэркъым. щыхь-бланэ хуэдэхэм я егъэ-Бланэм сыкІэлъыуа и гугъэзыпіэ-быдапіэм докіуэ. Ар нут. Армырами, дыгъужьхэр, здэщыІэм сыщыгъуазэ щхьэкіэ, щакіуэхэм къедгъащіэ хъунутэкъым - псэущхьэу щызэхуэсхэр хьэкІэкхъуэщызэтраукІэнри

Хьэсэней НапэкІэ зэджэ

хуейр мэзыкут, гъурцхэм зэщаблэжауэ. Пабжьэшхуэхэр дэнэкІи щыплъагъурт. Шууэ и пщэдыкъымкІэ дыкъыщыдыхьауэ дыкъыздехым, бжьыхьэ кіуам хьэіуцыдзхэм яіэщіэсха щыхьым мылыф кІырым зыкъыщијэтащ. Тобэ ярэби! Щыхь шыр къилъхуагъащІэр щэнауэу (ерагъыу) и анэм кІэлъыкІуэрт. «УэІ, къэдгъэубыди, ды-

гъэхь! ЦІыхухэм сытым хуэдэу хьэлэмэт ящыхъуну ар!» зэкІэлъигъэпІащІэрт (аращ зэреджэр а щалэм). «Хьэvэ! Хэт анэмрэ бынымрэ зэкІэщІичми, гущІэгъуншэщ, гудзакъэ зимыІэщ. Шыхь анэр хьэlуцыдзхэм шаlэшlэзгъэкlам зэ сыгуфlащ. Иджы щlэжьей игъуфзгащи, си гуфlэгъуэ тlуащlэщ, - пызодзыж си гъусэм. Езы щыхь шырми зыхуэзгъазэу, «кlуэ, тlасэ, кlуэ, уи анэм зыкъы-кlэрумыгъэху!» щыжесlэм, тіэкіу нэхъ псынщіэ хъуауэ, зи гъусэр зыхэкІуэса хьэІуей турцым кІэлтыхыхьаш, «Ей си ныбжьэгъужь, дэ цІыхуу дыкъыщІигъэщІар сэбэп дыхъуу дунейм дытетынырш». зыхуэзгъэзаш а махуэр

къыздэзыгъэпсынщ а Мусэ. Мы усэ цІыкІури а Іуэхум хуэкІуэ си гугъэу сІэпыкІащи, мыбдежым къыщысхьы-HVT:

ПцІащхъуэрэ пэт къытхуащ ри дзыхь, Я абгъуэ цІыкІухэр къыдашіыліэ. Хэхуауэ шытмэ зы бэлыхь.

Дзыхь пхуэзыщІар утыку къыумынэ. БАБЫГУЕЙ Сосрыкъуэ.

так-Д» (Налшык) - «Родник»

(Псынэдахэ) - **5**:**3**, «**Къэбэр**-

ЖЫЛАСЭ Замир.

дей» (Налшык)

(Алътуд) - **5**:6.

Къулъкъужын къуажэ.

нэблагъэ ІэщІагъэкІащ Урысей МВД-м Налшык

Сом

мелуанитым

къалэм щиІэ управленэм 2022 гъэм шыщхьэуІум и 11-м зыхуигъэзащ щіыпіэм щыпсэум.

ЦІЫХУХЪУМ зэрыжиІамкіэ, абы и деж къэпсэлъащ имыцІыхур икІи банкым и лэжьакіуэу къыжриіэри, и гъэпцІакІуэхэм ахъшэр ящыхъума хъун папщІэ, «шынагъуэншэ игъэхьыну чэнджэщ къритащ. Банкир нэпцІым дзыхь хуищІри, къыхуигъэлъэгъуа счётым игъэкІуащ сом 1814000-рэ. Налшыкдэсым, къызэрагъэпцІар къыщыгурыІуэм, полицэм зыхуигъэзащ.

Налшык къалэм шыІэ УМВД-м СледствиемкІэ и къудамэм уголовнэ Іуэху къиІэтащ УФ-м и УК-м и 159нэ статьям и 4-нэ Іыхьэм ипкъ иткІэ. Полицейхэм гъэпціакіуэр къалъыхъуэ.

КъагъэпцІащ прохладнэдэсри

Зы махуэкІэ ипэ иту, шыщхьэуІум и 10-м Урысей МВД-м и «Прохладненский» къудамэм зыхуэзыгъэза, илъэс 61-рэ хъу цІыхубзым жиІащ имыціыху зыгуэр телефонкіэ къызэрепсэлъар.

АБЫ къыжријащ хабзэхъумэ органхэм щылажьэу икіи гъэпціакіуэхэм япэщІэмыхуэн папщІэ банкым хэлъ и ахъшэр «яхъумэ счёт» жыхуаІэм игъэхьыну тригъэгушхуащ.

Къепсэлъам дзыхь хуищІри, цІыхубзым 558252-рэ игъэхьащ абы къыхуигъэлъэгъуа счётым. Урысей МВД-м и «Прохладненский» къудамэм СледствиемкІэ и ІэнатІэм уголовнэ Іуэху къиІэтащ.

ГъэпцІакІуэр къалъыхъуэ.

ФщІэн папшІэ: Банкым, хабзэхъумэ Іэ-

натіэхэм я лэжьакіуэхэм зэи къыфхуагъэлъэгъуэнукъым фи ахъшэр «шынагъуэншэ счётым» е абонент номерхэм вгъэкІуэну, гъэпцІакІуэхэм фыщахъумэн папщіэ щіэупщіэнукъым картэм тет CVC-кодымрэ онлайн-операцэхэр щІэзыгъэбыдэ СМС-паролхэмрэ. Абыхэм къыщІэупщІэ дэтхэнэри гъэпціакіуэщ. Апхуэдэхэм я лей къыфтехьамэ, икіэщіыпіэкіэ по-

лицэм зыхуэвгъазэ. Хабзэхъумэхэм фыкъыхураджэ финанс операцэхэр щызэфІэфхкІэ набдзэгубдзаплъэу фыщытыну.

УАРДЭ Жантинэ.

футболымкІэ и чемпионатым и дивизион нэхъыщхьэм и епщыкіуханэ джэгугъуэм хыхьэ зэјущіэхэр щэбэт - тхьэмахуэ блэк ам зэхэ-

Къэбэрдей-Балъкъэрым

А ЗЭПЭЩІЭТЫНЫГЪЭХЭМ кІэлъыплъахэм топ дахэ куэд бжыгъэшхуэ куэд къызрикІуа джэгугъуэхэр къэщІэжыгъуейщ - псори зэхэту махуитым къриубыдэу зэlущиблым щыдагъэкlащ топ 52-рэ

кіахэм нэхъ къахэгъэщып- гъэри топ дахэ куэдкіэ гъэнхъэхэм ящыщщ «Кэнжэмрэ» щІауэ щытащ. Пашэхэми «Шэджэм-2»-мрэ Кэнжэ зэ- якlэлъымысу къыкlэрыхухэрыщызэдэджэгуар. рейхэр зэхьэзэхуэм и турнир а махуэм топибгъук эягъэгутаблицэм и иужьрей увыпІэмытышыдск мыс шышк мех зэ еплъыгъуэкІэ къыпфІигъэщІырт очко пщыкІуий зиІэ, ику ит командэхэм жыджэру яхэт шэджэмдэсхэр абыхэм гугъущэ ядемыхьу яфІэкІыну. Арщхьэкіэ дэнэт! Зэпэщіэтыныгъэм и иужьрей дакъикъэхэм нэсыху зэгущгэм щытекІуэныр зэхэкІа хъуакъым. ХьэщІэхэм ерыщу япэщІэта кэнжэдэсхэр зы топ закъуэ бжьыпэр зыубыдауэ зыри бугент къикlа командэм. Хэт гъэфІ хуищІащ. ЕпщыкІузэщхьэщыкІыныгъэ зылъэщІэмыхьэ

«Шэджэм-2»-м и текІуэныгъэм хэлъхьэныгъэшхуэ хуищІащ а махуэм щэнейрэ и я нэгу щіэкіащ. Мыпхуэдэ хьэрхуэрэгъухэм я гъуэр хэзыгъэщІа Бэлагъы Руслан. Хэгъэрейхэм ящыщуи тІэунейрэ къыхэжаныкІащ Щадз Ибрэхьим. Йку ит джэгукІэ къэзыгъэ-

ямыІэу къыхагъэщІа хъуащ.

лъагъуэ «Урыхумрэ» «Псы-Шыщхьэуlум и 13-м екlуэ- гуэнсумрэ» я зэпэщlэтыны-Хэгъэ- ми ящхьэщыкІа командэхэм фіащ абыхэм я джэгукіэм кІэлъыплъахэр. Къэхъун къуажэм дэт стадионым щекlуэкіа зэіущіэм бжыгъэшхуэкіэ щытекІуащ урыхудэсхэр. Апхуэдэу командэ псом дагъэкІа топхэм нэхърэ хуэдитІнэхъыбэ дэзыгъэкlа Джэджырэ Къантемыр плІэнейрэ (!) хьэщІэхэм я жагъуэ

ищІащ. Япэ джэгугъуэ лъандэрэ

часть»-м и тепщэныгъэр Къумыкъу Рэмэзан джэгум дэсхэм хьэрхуэрэгъу къа- **лъэмей**» (Ислъэмей) - «**Шэр**дэсхэм 4:1-уэ хагъэщащ гъуэтынкіэ хъунт. «Малка»-р.

Джэгугъуэм и топ нэхъ мащіэ дыдэ щыдагъэкіа зэіу-Ислъэмейдэсхэм ирагъэблэгъащ «Шэрджэсыр». Мыгъэ- ригъэблэгъащ зэхьэзэхуэм щригъэзыхэзымыщІа шэджэмдэс- гугъущэ хэм аргуэру я насып къикlа- гъэрейхэр щытекlуауэ жыпlэ къым. мащіэ дыдэ иіэу ахэр хэгъэрейхэм къыхагъэщІащ.

Джэгугъуэм щІэщхъу къышэныгъэр щызыІыгъ коман-«Тэрчым». Я унэ щыlэу тэрчдэсхэм кърагъэблэгъащ мыгъэрей зэпеуэм и медалдигъэкІыну хузэфІэкІащ Ба- хэм

иджыри зэ щІигъэбыдащ. къыхамыхуатэмэ, тэрчдэсхэм Прохладнэ щыІэу бахъсэн- ещанэ хэщІыныгъэри ямы-

Зэхьэзэхуэм и саугъэт нэхъышхьэм щІэбэнхэм ящыщщ «Родник»-ри. Тхьэщіэри а махуэм ирихьэліащ. махуэ махуэм Псынэдахэм и командэр Налшык къыщ-Къэбэрдей-Балъкъэрым и футбол кіуэкіа зэіущіэхэм зэ закъуэ командэ нэхъыщхьэм и щіафіэкіа текіуэныгъэм и іэфіыр лэгъуалэ гупым. Зэіущіэм щыдемыхьу ЗэщхьэщыкІыныгъэ хъунущ. «Спартак-Д»-м и текІуэныгъэм хэлъхьэныгъэшхуэ хуищіащ топитікіэ къыхэжаныкІа Мэлбахъуэ МуІэед. щыщыщІащ зэхьэзэхуэм па- ХьэщІэхэм ящыщуи къыхэгъэщыпхъэщ тІэунейрэ налжыджэру кіэлъеіэ шыкдэсхэм я жагъуэ зыщіа Насирли Руслан.

Мы гъэм иригъэкІуэкІа зэ-ІущІэхэм ящыщу бгъум шэч хэм щІэбэныну зи мурад къызытумыхьэн текІуэныгъэ «ЛогоВАЗ»-р. ЗэпэщІэтыны- къыщызыхьа, пашэхэм яхэту гъэм зы топкіэ нэхъыбэ щы- къакіуэ «Искра»-м и очкоиджыри хэлъхьэны-«Автозап- ищІэрэ, хэгъэрейхэм ящыщ ханэ джэгугъуэм алътуд-

щыхуэхъуащ зэхьэзэхуэм и джэс» (Шэджэм) - 2:1, «Автозапчасть» (Бахъсэн) - «Малтурнир таблицэм и кіэух ка» (Малка) - **4**:**1**, «**Урыху**» увыпІэм щыт «Къэбэрдейр». (Урыху) - «**Псыгуэнсу**» (Псы-ЗэпэщІэтыныгъэ ГУГЪУМ гуэнсу) - 7:2; *шыщхьэуІум и* 14-м: «Тэрч» (Тэрч) - «Лого-«Искра»-р ерагъыу щыпэлъэщащ налшыкдэсхэм я командэм. Зы топ закъуэкІэ

фіэкіа зэщхьэщыкіыныгъэ ямыІ э абыхэм я зэпэщІэтыныгъэр иухащ. Ауэ тхыдэм къыхэнэжыр кІзух бжыгъэращи, абы къыкІэлъыкІуэ очкоищыр къыхигъэхъуащ Алътудым и командэм. Зэхьэзэхуэм и турнир таблицэм бжьыпэр щызыІыгъхэм яхэт, и хьэрхүэрэгъу нэхъ «Тэрчымрэ» жыджэрхэу «Родник»-мрэ лъэпэрэпа нэужь, «Искра»-м ещанэ увыпіэм зыщигъэбыдащ. Къэбэрдей-Балъкъэрым

футболымкІэ и чемпионатым и гуп нэхъыщхьэм и епщыкІуханэ джэгугъуэм зэхэта зэјущјэхэм мыпхуэдэ бжыгъэхэр кърикlуащ: шыщхьэу/ум и 13-м: «Кэнжэ» (Кэнжэ) - «**Шэджэм-2**» (Шэджэм Етіуанэ) - 5:6, «Ис-

къым.

Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкІэ и чемпионатым и дивизион нэхъыщхьэм зэхьэзэхүэр зэрыщекіуэкіыр Команлахар

Командэхэр	Дж.	Къ.	3.	ФΙ.	Т.	Ο.
1. «Автозапчасть» 2. «Тэрч» 3. «Искра» 4. «Родник» 5. «ЛогоВАЗ» 6. «Спартак-Д» 7. «Шэджэм-2 8. «Урыху» 9. «Малка» 10. «Ислъэмей» 11. «Псыгуэнсу» 12. «Шэрджэс» 13. «Къэбэрдей»	14 14 14 14 14 14 14 14 14 14 14 14 14 1	13 10 10 9 8 6 6 6 6 5 4 1 1	1 1 0 2 2 4 3 2 0 2 2 2 1 0	0 3 4 3 5 6 8 7 8 11 12 12	69-10 48-19 47-32 48-22 32-29 42-24 36-47 36-37 36-50 33-54 19-60 30-54 22-61	40 31 30 29 26 22 21 20 18 17 14 5 4 3

Редактор нэхъыщхьэ ЖЫЛАСЭ Заурбэч

Редколлегием хэтхэр: ЖьэкІэмыхъу Маринэ (унафэщІ-редактор), Ширдий Маринэ (унафэщіредактор), Къаншокъуэ Эллэ (жэуап зыхь секре-Къардэн Маритэ, Къумахуэ Аслъэн, НэщІэпыджэ Замирэ, Чэрим Марианнэ, Шхьэщэмыщ1

редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

ТЕЛЕФОНХЭР:

Къыдэзыгъэкіхэмрэ редакцэмрэ я хэщіапіэр: 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щіыналъэ Іуэхущіапіэм ятхащ ПИ № ТУ07-00117-м щІэту.

> Индексыр П 5894 **Тиражыр 1.783** Заказыр №1657

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаіэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкіэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту щыт-

Газетыр Іа тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщІэныгъэхэмкіэ и управленэм.

Тел.: 76-01-28, 76-01-10

мы къыдэкіыгъуэм ЕЛЭЖЬАХЭЩ:

жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Джатокъуэ Марьянэ, корректорхэу Шолжэн Заирэ (З. 4-нэ нап.), Що**джэн Иннэ** (1, 2-нэ нап.).

КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящіащ Ныр Саидэ, Щомахуэ Ма-

Сурэтхэм елэжьар Бицу Жаннэщ.

«Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзаш.

357600, Ставрополь край, ЕсэнтІыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А

Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щыт-

радзар сыхьэт 20.00-рщ.

Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокі.